

DOMOVINA in KMETSKI LIST

Upravištvo in uredništvo »DOMOVINE«, Ljubljana,
Puccinjeva ulica št. 5, II. nad., telefoni od 31-22 do 31-26
Račun Poštne hranilnice, podruž. v Ljubljani št. 10.711

Izhaja vsak teden

Naročnina za tuzemstvo: četrtno 4.50 L, polletno
9.- L, celoletno 18.- L; za inozemstvo: celoletno 24.- L
Posamezna številka 50 cent.

To nedeljo je bil Visoki Komisar med belokrajinskim ljudstvom

V Črnomlju sta dve dekleti v
narodni noši Ekscelenci Gra-
zioliju po stari navadi ponu-
dili kruha, soli in kozarec be-
lokrajinskega vina

To nedeljo je Visoki Komisar Ekscelenca Emilio Grazioli z gospo obiskal Belo krajino. V njegovem spremstvu so bili viceprefekt David, tajnik Stranke Gatti, načelnik tiskovnega urada komendant Tigoli, njegov osebni tajnik in številni drugi visoki uradniki. Z Visokim Komisarjem je bil tudi generalni podpoveljnik Fašističnih mladinskih organizacij in član Direktorija Stranke dr. Selani. V Novem mestu se je Visokemu Komisarju pridružil še divizijski general Ekscelenca Romero. Na novomeški železniški postaji je visokega gosta pozdravil tudi komisar za Novo mesto dr. Grisselli. Po kratkem postanku v Novem mestu je vlak nadaljeval svojo pot proti Semiču.

Na železniški postaji so visokega gosta pozdravili komisar za črnomeljski okraj inž. Cassanego, okrajni glavar Svetina in predstavniki občine. Gostje so sedli v avtomobile in se odpeljali v Semič, ki je bil za to priliko svečano okrašen. Ekscelenca Visoki Komisar se je ustavil na glavnem trgu pred župno cerkvijo, kjer so bili zbrani občani in kmetje

iz sosednih občin. Trška godba je igrala pozdravne koračnice, oddelek vojakov je izkazal Ekscelenci predpisano čast. Na trgu, ki je nudil pestro sliko ljudstva, gasilcev, šolske mladine z zastavami in narodnih noš, je bil postavljen lepo okrašen oder. Preden je spregovoril Visoki Komisar, so vojaki na visoki drog potegnili veliko državno zastavo, medtem ko so navzočni izkazali zastavi čast z rimskim pozdravom. Ljubka deklica je izročila visokemu gostu šopek cvetja in mu izrekla dobrodošlico. Potem je visokega gosta nagovoril semiški župan Pečaver in v svojem govoru priporočil svojo občino, kadar bo prosila za kakšno podporo. Za županom je spregovoril župnik Rajner Erklavec in Ekscelenci zagotovil popolno vdanost svojih župljanov. Pozdravil ga je še podpolkovnik Alfieri in v govoru poveljeval hlabrost italijanske vojske. Z vzklikom Kralju in Cesarju in Duceju je bil zaključen ta govor. Ekscelenca Grazioli se je zahvalil za prisrčni sprejem, ki ga je ponovno prepričal, da je slovensko ljudstvo dobro in da

God Nj. Vel. Kraljice

V ponedeljek 18. avgusta je praznovala god Nj. Vel. Kraljice in Cesarica Jelena. Čestitkam, ki jih je poslal ves italijanski narod, se pridružuje tudi prebivalstvo Ljubljanske pokrajine.

Nj. Vel. Kraljica in Cesarica Jelena se je rodila 8. januarja l. 1873 na Cetinju kot hčerka kralja Črne gore Nikole in kraljice Milene. Pomladi l. 1895. se je v Benetkah seznanila s tedanjim italijanskim prestolonaslednikom Viktorjem Emanuelom. Naslednje leto jo je zaprosil za roko. Dne 25. oktobra 1896. se je v Rimu izvršila poroka z največjimi svečanostmi.

V zakonu se je rodilo šest otrok, katerim je bila kraljica Jelena najboljša mati. Vsemu narodu je postala vzor dobre žene in matere, vzor blage Kraljice. Zlasti na široko je razpredena njena dobrodelna delovnost in posebno velika je njena skrb za neboljnjeno dečo. Vso svojo materinsko skrb posveča tudi ranjencem in žrtvam vojne.

Kraljica in Cesarica Jelena ne uživa le v italijanskem narodu splošne ljubezni, temveč je spoštovana tudi pri vseh drugih kulturnih narodih kot plemenita vladarica.

Visoki Komisar govori zbr. anemu ljudstvu v Črnomlju

iskreno misli. Obljubil je občanom, da bo vsa vprašanja tega kraja preučil in da Semičani lahko računajo na njegovo naklonjenost. Novno je zagotovil ljudem, da bo Velika Italija držala svojo besedo in da bo spoštovala vero Slovencev, ki je tudi vera Rima, slovensko kulturo, šege in navade. Italija je prišla semkaj, je dejal, da vsem pravično vlada. Italija bo vladala slovensko ozemlje z vso dobrohotnostjo in dejanja že kažejo prve uspehe. Potem je naslovil na občane nekaj besed na njihovo vdanost. Predstavniki Velike Italije imamo

dolžnost, da gremo med narod spoznavat njegove potrebe. Fašistična vlada bo z dejanji dokazala, kaj so njeni nameni. Dobrohotnosti pa ne sme ljudstvo zamenjati s slabostjo. Kdor bo to menil, bo lahko občutil vso rimsko strogost. Med seboj ne bomo trpeli ljudi raznih prepričanj, ki izpodkopavajo osnove vere, družine in pravosti. Take ljudi bomo odstranili, kakor je treba odstraniti hudo bolne od zdravih. Na vas pa je, da tudi sami pomagate oblastvom. Visoki predstavnik Fašistične Italije, ki je zdaj med nami, pa naj v imenu vseh pozdravi Duceja in izroči iskrene pozdrave tudi glavnemu tajniku Stranke Sereni.

Iz Semiča so se odpeljali v prestolnico Bele krajine Črnomelj, ki je bil odet v državne zastave in zelenje. Na trgu je visokega gosta pričakovala velika množica ljudi. Zelo številni so bili šolska mladina z zastavicami in gasilski oddelki. Pisan je bil pogled na številne narodne noše, ki so stale ob odru, postavljenem na sredi trga. Odličnega gosta so vsi navdušeno pozdravili. Dekleta v narodni noši pa so ponudila, kakor je to narodni običaj, Ekscelenci vino, žito in kruh. Pred nagovori je državna zastava zavihrala na visokem drogu. Gospe komisarjevi so dekleta izročila lep slovenski šopek. Prvi je pozdravil goste črnomeljski župan Klemenc in se zahvalil za izkazano pozornost. Obenem je prosil Visokega Komisarja še za nadaljnjo naklonjenost. Zaključil je govor s pozdravom Kralju, Duceju in Ekscelenci Visokemu Komisarju. Poseben nagovor je imel tudi na črnomeljskega kolonela Giuseppa Carpitella, kateremu je izročil v dar skromno darilce v zahvalo za vse, kar je storil do sedaj za Črnomeljčane. Tudi dekan Bitner je pozdravil Visokega Komisarja z vso prisrčnostjo. Za tem govorom je mestna godba zaigrala pozdravno koračnico. Potem je spregovoril Ekscelenca med drugim tole: »Iskreno se zahvaljujem za lepi pozdrav. Ponovno zagotavljam, da bo Italija vladala v teh krajih s pravico, dobrohotnostjo in resnicoljubnostjo. Italija bo tudi v teh krajih sadila seme svoje tisočletne kulture. Vendar pa opozarjam nekatero, ki jim zdajšnje stanje morda ni všeč, da vlada ne bo trpela njihove nezadovoljnosti. Dobrohotnost naj nihče ne zamenjuje s slabostjo. Italija bo zmerom stala na strani delovnega ljudstva in bo vedno skušala ustreči potrebam delovnega ljudstva. Vsako protidelo bomo z vso strogostjo zatirali. Vojske Osi zadajajo boljševo zadne udarce in s tem naj računajo razni prevratneži. Vse želje prebivalstva bomo vestno preučili in jih po človeških močeh skušali izpolniti. Posebno delovno ljudstvo se bo lahko ob dejanjih prepričalo, kaj misli fašistična vlada. Ponovno zagotavljam vsem, da bo Italija spoštovala vašo vero, ki je tudi naša vera, vaše šege, običaje in kulturo. Od vas vseh pa fašistična Italija ne zahteva drugega kakor strogo vdanost. Če boste takšni, kakor to želi Velika Italija, bomo lahko delali skupno in v prid delovnega ljudstva. Še enkrat se vam zahvaljujem za lepi sprejem, obenem pa vas prosim, da izročite moje lepe in iskrene pozdrave tudi tistim, katerih danes ni tukaj. Z vzklikom Kralju in Duceju je Ekscelenca Grazioli zaključil govor.

Potem si je visoki gost ogledal občinski dom, župno cerkev, črnomeljsko kolo, ki so ga dekleta zaplesala ob petju in okrajno glavarstvo, kjer ima svoj sedež tudi komisar. Iz okrajnega glavarstva so gostje odšli pred spomenik padlim vojakom, kjer so z molkom izkazali čast. Od tod so se gostje odpeljali na pokopališče, kjer so prav tako izkazali čast z molkom in rimskim pozdravom vojakom, ki so pokopani še iz za zadnje svetovne vojne. Potem si je Ekscelenca ogledal dela na novi cesti, ki jo gradi skozi Črnomelj, in stavbne načrte za novi Zdravstveni dom. Ogledal si je tudi komando mesta in bolnišnico, kjer se je z vojniki ljubeznivo razgovarjal. Od tod je odšel na veliko žago in valjni mlin »Zora«, kjer se je zanimal za gmotno stanje delavstva. Po kosilu so gostje z avtomobili odšli proti Dragatušu. Na poti proti Dragatušu so goste ob cesti pričakovali številni cigani. Njihov zastopnik je prosil Ekscelenco, naj jim preskrbi za bodoče kaj dela, da si bodo lahko s postojnim delom služili kruh. Nedaleč odtod so goste spet pričakali občani občine Hrast. Podžupan je prosil Ekscelenco, da bi odobril prepotre-

ben kredit za vodovodno napeljavo, kar je Ekscelenca tudi obljubil. Številni okoličani so pričakovali visoke goste v Dragatušu. Na trgu pred cerkvijo so najprej dvignili na drog državno zastavo. Pozdravil ga je najprej župan Mušič. Enako prisrčno je pozdravil Ekscelenco župnik Omahen. Po govori in Komisarjevi zahvali se je Ekscelenca napolnil v cerkev.

Med vzklikanjem ljudi so se gostje nato odpeljali proti Vinici. Na meji občine so visoke goste pozdravili župnik, župan in občinski možje. Visoke goste sta pozdravila tudi oddelek vojske in številno občinstvo. Tudi tu so v narodne noše oblečena dekleta ponudila Ekscelenci kruha, vina in žita. Pevski zbor je pel narodne pesmi. Na okrašenih tribuni sta Visokega Komisarja pozdravila župan Sterk in župnik Miklavčič. Za pozdrave se je Ekscelenca toplo zahvalil in je imel na občane lep go-

vor. Nato si je ogledal občinski dom in župno cerkev. V cerkvi je gimnazijec Šutej zapel pesem »Ave Marija«. Šutej se je moral predstaviti Visokemu Komisarju, ki se je tudi sicer zanj zelo zanimal. Na trgu so zaplesali fantje in dekleta viniško kolo.

Ob živahnem pozdravljanju so se odlični gostje odpeljali proti Črnomlju. V Vinico grede se je Ekscelenca ustavil tudi v rudniku »Beli Krajini«, kjer se je zanimal za delovne pogoje in kjer so mu delavski zastopniki razložili svoje stanje. Delavcem je obljubil, da se bo zanje zmerom zanimal in jim nudi vso možno pomoč.

Na črnomeljski postaji je bila postavljena četa vojakov z vojaško zastavo in godbo. Od odličnikov so se poslovili vsi predstavniki črnomeljskega civilnega in vojaškega življenja.

Kraški veljaki so poklonili Visokemu Komisariu len kin

Župani, okrožni nadzorniki in tajniki fašističnih združenj s Krasa so se te dni poklonili Visokemu Komisarju Ekscelenci Grazioliu in mu izročili kip, izklesan iz kraškega kamna. Na ta način so mu hoteli podati dokaz, da se ga Fašisti in delovno prebivalstvo kraškega področja hvaležno in trajno spominjajo sprčo vztrajnega in tihega delovanja, ki ga jim je posvetil vseh zadnjih 20 let in ki je bilo v prilog prebivalstvu vseh 32 občin na Krasu. V podstavek kipa, predstavljajočega mladega Fašista, je vklesan tale napis, podan od Silvia Benca: »Emiliu Grazioliu za ljubezen in modrost, da bi se vse delovno ljudstvo na kraških tleh pridružil materi Italiji, poklanjajo hvaležni kraški Fašisti.« Kip je odlično delo tržaškega kiparja Uga Carrà.

Ob obeh straneh posvetila so vklesana imena občin: Sežana, Postojna, Tomaj, Dutovlje, Nabrežina, Senožeče, Divača, Trebče, Opčine, Razdrto, Sv. Križ pri Trstu, Zgonik, Studeno, Avber pri Tomaju, Slavina, Bukovje, Dolina, Košana, Bazovica, Vreme, Kačjavo, Katinara, Gropada, Padriče, Smihel pri Postojni, Boršt, Prosek in Hruševje.

Kraške veljake je vodil zvezni nadzornik

Fašistične Stranke stožnik Campano, ki je bil skupaj z Ekscelenco Graziolijem med prvimi tremi, ki so prispeli v Ljubljano, ko so jo zavzele italijanske čete. Starešina županov župan Međeni iz Senožeč, ki je bil med najstarejšimi sotrudniki Ekscelence Graziolija pri njegovem požrtvovalnem delu za obnovo Krasa, je v trenutku, ko je Visokemu Komisarju izročil kip, Ekscelenco Graziolija kratko nagovoril:

Ekscelenca! V imenu kraških Fašistov imam čast, da Vam skupno z navzočimi tovariši izročim ta skromni simbolični dar, ki je izklesan iz kraškega kamna, iz kamna onega Krasa, ki ste mu Vi toliko let posvečali svoje vneto delovanje, z onega Krasa, ki je vezan na Vas s hvaležnostjo, priznanjem in ljubeznijo in ki je danes po Vaši zaslugi italijanski, fašistični in gospodarsko obnovljen. Izvolite, Ekscelenca, sprejeti to darilo, ki Vas bo spominjalo, da Vaše delo ni bilo zaman, ker se Duce lahko zanesa na kraško prebivalstvo, ki hoče zmerom s hvaležnostjo in zvestobo služiti fašistični domovini.

Ekscelenca Grazioli se je v svojem odgovoru zahvalil tovarišem s Krasa in se je spomnil njihovega uspešnega sodelovanja.

Po zaslugi Visokega Komisarja obnovljena cestna dela v novomeškem okolišu

Zadnjič smo objavili program vseh javnih del, ki se bodo vršila v Ljubljanski pokrajini. V okviru tega programa je tudi za območje novomeškega okrajnega cestnega odbora določen znesek 2.185.000 lir. S tem denarjem, ki je že dan na razpolago okrajnemu cestnemu odboru, se bodo pričela na najvažnejših pokrajinskih cestah velika javna dela.

Že pred dvema mesecema so se začela dela za dovršitev važne prometne žile Žužemberk—Radohova vas skozi Sela—Šumberk. Vendar je bilo tedaj na razpolago komaj 87.000 dinarjev, kar je bilo hitro porabljeno. Zdaj je Visoki komisariat dal še 525.000 lir za dovršitev tako važne pokrajinske ceste. Pri teh cestnih delih bo zaposleno skupno 100 delavcev, med njimi 25 dijakov in visokošolcev s Štajerskega, ki so že prej delali na tem odseku. Na ta način bo prepotrebna cesta kmalu gotova in bo izpolnjena dolgoletna želja vsega prebivalstva iz žužemberškega kota.

Za zaključek cestnih del v odseku Velika Loka—Catež pri Mali Loki je določen znesek 60.000 lir. Lani je že bivša banska uprava porabila za to cesto preko 300.000 dinarjev in je ostal edini nedovršeni del pod gospodinjstvo šolo v Mali Loki. Ta dela bodo opravljena v lastni režiji Ljubljanske pokrajine in je del tega zneska že na razpolago. Zaposleno bo stalno 30 delavcev.

Najobširnejše javno delo bo nadaljevanje ceste Novo mesto—Hmeljnik—Arnuška vas, za katero je določeno 1.060.000 lir. Prejšnja leta je novomeški cestni odbor zgradil že

preko šest kilometrov te ceste, ki je zelo važna zaradi zveze mokronoške in mirnske doline z Novim mestom. Te dni so že bila potrebna trasiranja in bodo po odobritvi končne trase od Visokega Komisarja začeli cesto graditi že v začetku septembra. Tu bo stalno zaposlenih preko 100 delavcev.

Pred dnevi je začel poseben inženjer Visokega komisariata pripravljati dela za obnovo pokrajinske ceste na odseku Črmošnjice—Dol, odnosno Stopiče, ki je v neposredni zvezi z gradnjo betonskega mostu preko Klanfarskega potoka v Črmošnjicah. Novi most bo imel obliko loka in bo ves iz betona. Pri gradbi mostu in pripadajočih cestnih delih bo zaposleno 40 delavcev iz občine Smihelja—Stopič.

Že od pomladi gradijo na odseku pri vasi Selih važno pokrajinsko cesto Tihoboj—Mirna, za katero je določen znesek 100.000 lir. Ta cesta bo letos izročena prometu. Tu je že od pomladi stalno zaposleno 30 delavcev iz občine Mirne.

Prav tako se začena gradba važne pokrajinske ceste Toplice—Uršna sela na odseku pri Zgornjih Sušicah v občini Toplicah. Gradbo te ceste je že začel lansko leto novomeški cestni odbor, vendar je moral zaradi premalo denarja prenehati z delom. Zdaj je odobril Visoki komisar znesek 100.000 lir in se bo s tem zneskom lahko zaključila 750 m dolga preložitve klancev in ovinkov. Tudi tu bo za dobo treh mesecev zaposleno 30 delavcev.

Po zaslugi in razumevanju Visokega komisarja Ekscelence Graziolija bo gradbena

delovnost na važnih pokrajinskih cestah proti koncu poletja poživljena in bo pri vseh novih javnih delih zaposleno preko 330 de-

lavcev. Vsa ta velika javna dela vodi načelnik novomeškega cestnega odbora g. inž. Praprotnik.

Zaradi uporniških dejanj

V Kranju izhajajoči dvojezični list »Kra-vanken-Bote« poroča z Bleda, da so zadne dni razni komunisti hoteli kaliti mir in obnovitvena dela na zasadenem ozemlju Koroške in Kranjske. Nemška oblastva so takoj odločno nastopila proti njim. Glavni krivci so bili kmalu izsledeni in prijeti. Na zasadenem ozemlju posluje izredno sodišče, ki sodi komuniste in druge kalilce miru. Prijeti komunisti so prišli pred to sodišče zaradi prepovedane nošnje orožja in udeležbe pri komunističnih uničevalnih dejanjih. Sodišče se je sestalo 1. avgusta in po kratki obravnavi obsodilo na smrt: Ignaca Hrena, strojarja iz Kamnika, starega 32 let, Leopolda Dremelja, brivskega pomočnika iz Kamnika, starega 20 let, Mirka Exlerja, trgovskega pomočnika iz Zapric, starega 20 let, in Alojzija Glaviča, lončarskega pomočnika iz Mengša, starega 27 let. Smrtna obsodba je bila takoj izvršena.

Poleg tega je policija izsledila oboroženo skupino komunistov, ki so se klatili po gozdovih kranjskega okraja. Komunisti na poziv niso položili orožja, temveč so se policiji postavili v bran. Upor je bil takoj zatrt. Osem upornikov je bilo ustreljeno. V bodoče bo tako kaznovan vsak upor, piše omenjeni list. S smrtjo bo kaznovan tudi vsakdo, ki daje upornikom potuho, posebno pa tisti, ki jih sprejemajo pod streho, jim dajejo hrano in obleko, prenašajo poročila ali ki so jim znani ukrepi in naklepi upornikov, pa tega ne sporoče oblastvom.

Izredno sodišče za zasadeni ozemlje Koroške in Stajerske se je sestalo tudi 6. avgusta in je obsodilo na smrt: Milana Kola-

ustreljeno 26 komunistov

riča, slikarja napisov iz Perovega, starega 20 let, Stanka Kališnika, strojnega ključavničarja iz Perovega, starega 28 let, Kazimira Černeta, strojnega ključavničarja iz Zapric, starega 28 let, in Ivana Finžgarja, zidarja iz Javornika, starega 32 let. Vsi štirje so bili obsojeni na smrt zaradi skrivnih komunističnih sestankov, na katerih se je sklepalo o strahovalnih dejanjih, dalje zaradi premišljene poškodbe javnih naprav in zaradi prestopkov zoper varnost življenja in lastnine in zaradi prepovedane nošnje orožja. Tudi ta smrtna obsodba je bila takoj izvršena.

Načelnik civilne uprave na Spodnjem Stajerskem Ueberreither je izdal 30. julija v Mariboru razglas o smrtni obsodbi in ustrelitvi 10 komunistov. V razglasu je rečeno, da so bili zaradi komunističnega rovarjenja 29. julija na Spodnjem Stajerskem prijeti: Josip Graber, cestni delavec, Peter Jernej, gozdarski uradnik, Feliks Kaplan, občinski namestnik, Emil Kaplan, brivski pomočnik, Friderik Kaplan, brivski pomočnik, Franc Kastelic, cestni delavec, in Rajmund Kastelic, cestni delavec, vsi iz Krškega, Ivanka Uranjekova, učiteljica iz Griž pri Celju, Anton Presker, urar, in Franc Presker, brivski pomočnik, oba iz Krškega. Zalotili so jih v skupini in pri sebi so imeli orožje, strelivo in mnogo uporniških tiskovin. S tem so prekršili odredbe načelnika civilne uprave, za kar je določena smrtna kazen. Usmrtitev je bila izvršena 30. julija zjutraj.

Tako bo, kakor izvaja omenjeni razglas, tudi vnaprej vsak upor proti obstoječemu upravnemu redu takoj kaznovan.

Angleži, Rusi in Američani si predstavljajo slovansko zvezo na svoj način

Dopisnik tržaškega dnevnika »Piccola« Taulero Zulberti poroča iz Berlina:

»Angleška pomoč Sovjetski zvezi postaja čedalje otipljivejša. Pred dvema mesecema je dala Anglija na razpolago Rusiji 15 divizij Poljakov, danes pa ji pošilja kot dar tudi eno divizijo Čehoslovakov. Zasluga za to gre predvsem angleškemu zunanjemu ministru Edenu, ki se mu je v zelo kratkem času posrečilo ustvariti velik slovanski blok, ki je bil predzadno nedeljo uradno posvečen o priliki velikega vseslovanskega shoda v Moskvi. Kakor zagotavlja angleška agencija Reuter, se je na tem shodu razodevalo plameneče slovansko domoljubje.«

Kakor nadalje piše Taulero Zulberti, so bili na shodu zastopani vsi narodi velike slovanske družine, med njimi seveda tudi Srbi, Bolgari, Hrvati in Slovenci. Pravijo celo, da so se shoda udeležili po zastopnikih Lužiški Srbi, ki so zanimiv narodnostni otok tik pred vrati Berlina. Za to priliko je Moskva obdala ustanovitve posebne češke brigade, ki bo pod neposrednim poveljstvom lastnih češko-slovaških oficirjev, vrhovno poveljstvo nad to brigado pa bo poverjeno seveda Rusom. V tej brigadi je mnogo bivših češkoslovaških legionarjev, ki so se v zadnjih letih pretekle svetovne vojne žilavo borili ne samo proti Nemčiji in Avstriji, temveč tudi proti boljševiški vojski, ki jim je hotela preprečiti pot preko Sibirijske v Vladivostok. Tako se časi izpreminjajo in razvoj gre nezadržno svojo pot naprej. Takrat so se Čehoslovaki borili proti Leninu, danes pa so izjavili, da so pripravljeni umreti za zmago sovjetske vojske in za boljševiško. Enaka usoda je zadela tudi 150.000 do 200.000 Poljakov, ki so bili doslej v raznih taboriščih Sovjetske zveze, poslej pa bodo sestavljali jedro poljske vojske, boreče se pod zastavami rdeče vojske. Teh tisočev ni seveda nihče vprašal, ali hočejo vstopiti v rdečo vojsko.

V Londonu naglašajo, kakor izvaja dopisnik »Piccola«, da spada misel o ustanovitvi

velike slovanske zveze prav za prav med osnovne točke angleškega programa. V sili je moral London pristati tudi na to, da bo v bodoče stala na čelu mogočne slovanske zveze Sovjetska zveza. Kakor je znano, je »Times« nedavno objavil angleški mirovni program in je pri tem zelo neprevidno omenil tudi slovanski blok, ki gotovo ne gre v račune angleških bogatinov. Kakor zdaj zatrjuje, je to misel pripisati znanemu Rooseveltovemu prijatelju Kaufmannu, glasovitemu piscu knjige »Nemčijo je treba uničiti«.

Zemljevid nove Evrope, pravi dalje dopisnik »Piccola«, kakor si ga predstavljajo angleški, ameriški in boljševiški politiki, je raztegnil slovanske meje do Odra in do Dunava. Danes se lahko že ugotavlja, da je omenjeni »Timesov« članek imel za podlago Edenove misli, da je Eden sam trditve tega članka nekoliko obrazil in ostrigel. Izkazalo se je med tem, izvaja dopisnik, da se dogodki na vzhodu ne razvijajo v taki smeri, kakor so Angleži prvotno mislili in da je do te slovanske zveze in do slovanskih mej Odra in Dunavu še zelo daleč. Sovjetska zveza pač ni politična in vojaška vrednota, na podlagi katere bi se lahko gradila tako velikanška stavba, kakor so si jo bili zamislili v Londonu.

× Z magnetom so mu potegnili drobec granate iz glave. Iz Stockholma poročajo, da so pred kratkim pripeljali v bolnišnico v Karstabu na Švedskem nekega vojaka, ki se mu je bil drobec razstreljene granate zapil pet centimetrov globoko v glavo. Rana je bila zelo nevarna in zdravniki so imeli malo upanja, da se bo operacija posrečila. Nekemu zdravniku pa je padla na um misel, kako bi bilo, če bi se poslužili kar magneta. Ko so močan magnet približali ranjenčevi glavi, je košček granate sam prilezel k magnetu in na njem obtičal. Pravijo, da je ranjencu po tej svojevrstni operaciji prav hitro odleglo in da je zdaj na poti okrevanja.

URADNI RAZGLASI

Ureditev rabe in prodaje žitnega pridelka

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino odreja na podstavi svoje naredbe z dne 27. junija 1941-XIX (št. 56) o obvezni prijavi žitnega pridelka, ker smatra za potrebno, da se določijo količine žita, ki jih smejo obdržati pridelovalci za človeško prehrano, za živinorejsko porabo in za setvene potrebe:

Člen 1. Pridelovalci žita smejo obdržati za prehranjevalne potrebe za kruh in kuho največ dva metrska stota pšenice za vsako osebo rodbine ali uslužbencev, ki živijo z njimi v skupnosti. V popolno ali delno nadomestitev pšenice se smejo obdržati nastopne količine drugega žita: rži v razmerju 1.30 metrskega stota za vsak metrski stot pšenice, ali ječmena v razmerju 1.50 stota za vsak metrski stot pšenice, ali turščice v razmerju 1.75 metrskega stota za vsak metrski stot pšenice. Za mešanico pšenice in rži (soržico) se šteje mešanica iz polovice pšenice in polovice rži.

Člen 2. Poleg tega smejo obdržati pridelovalci za prehrano svinj tri metrske stote turščice za vsako vzrejeno in za pitanje določeno svinjo po stanju na dan objave te naredbe.

Člen 3. Oves ni racioniran, prodaja pa je dopuščena le z dovolitvijo Prehranjevalnega zavoda za Ljubljansko pokrajino.

Člen 4. Pridelovalci pšenice, rži, ječmena in turščice smejo obdržati za seme potrebno zrnje za letino 1941./1942. do naslednjih največjih količin: pšenice po dva metrska stota za vsak hektar, ki naj se obdelja; rži po 1.80 metrskega stota; ječmena po 1.80 metrskega stota; turščice po 0.60 metrskega stota za vsak hektar žitne površine; turščice po 1.20 metrskega stota za vsak hektar za krmo.

Člen 5. Prošnje za količine posameznih vrst žita, ki naj se pustijo za človeško prehrano, za živinorejsko porabo in za seme, so morajo vložiti pri občinah na posebnih obrazcih za prijavljanje žitnega pridelka, predpisano z omenjeno naredbo št. 56. z dne 27. junija 1941-XIX.

Člen 6. Oddaja zgoraj navedenega žita je dovoljena samo za pokritje redne posebne potrebe kmetijskega gospodarstva. V petih dneh po taki oddaji se morajo preko občine prijaviti Prehranjevalnemu zavodu za Ljubljansko pokrajino količine vsake posamezne žitne vrste, odstopljene za seme, in podatki o prevzemniku.

Člen 7. Kolikor je žita nad količine, ki jih smejo pridelovalci obdržati, se mora oddati Prehranjevalnemu zavodu za Ljubljansko pokrajino po bogojih, ki jih določa ta zavod.

Člen 8. Kršitelji te naredbe, ki stopi v veljavo z dnem objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino, se kaznujejo v denarju od 100 do 5000 lir, v hujših primerih pa z zaporom do petih mesecev. Poleg tega se odredi zaplomba količin žita, ki so se neupravičeno obdržale ali nedopustno od-svojile.

Ljubljana, dne 12. avgusta 1941-XIX.

Visoki Komisar
za Ljubljansko pokrajino
Emilio Grazioli

Zatemiitev od pol 22. do pol 6.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino odreja glede na naredbi z dne 6. junija 1941-XIX, št. 42., in z dne 23. julija 1941-XIX, št. 72.:

Člen 1. Do nove odredbe se morajo upoštevati predpisi o zatemiitvi v času od 21.30 do 5.30.

Člen 2. Drugi predpisi, ki jih obsega naredba z dne 6. junija 1941-XIX, št. 42., ostanejo nespremenjeni.

Člen 3. Ta naredba stopi v veljavo z dnem, ki sledi dnevu objave v »Službenem listu za Ljubljansko pokrajino«.

Ljubljana, dne 7. avgusta 1941-XIX.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino
Emilio Grazioli

Oglašujte v »Demovini«!

Pregled vojn in političnih dogodkov

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 18. avgusta vojno poročilo, iz katerega povzemamo: V Severni Afriki so letala Osi dosegla nadaljnje uspehe. Nemška letala so znova napadla skladišča in pristaniške naprave v Tobruku in povzročila požare. Ena 1000 tonska ladja, ki je bila že prej zadeta, se je potopila.

Italijanska letala so uspešno bombardirala naprave v Marsa Matruhu in potopila v vodah med tem krajem in Sidi el Baranijem tovorni parnik, ki ga je spremljala neka vojna ladja.

Pri napadu na Bardijo sta bili dve sovražni letali prisiljeni pristati. Bili sta nepoškodovani zaplenjeni od nemških oddelkov, ki so ujeli tudi njuni posadki. V Vzhodni Afriki so sovražna letala znova napadla trdnjavo Gondar in predne postojanke na tem odseku. Sovražniki, ki so se skušali približati postojankam v Uolkefitu in Kulkvabertu, so bili pregnani in so jim bile prizadete izgube. — Na osrednjem Sredozemskem morju je bilo neko naše izvidniško letalo napadeno od petih Spitfireov. V spopadu, do katerega je prišlo, je uspelo našemu letalu, čeprav je bilo poškodovano in je bilo v letalu nekaj ranjenih, sestreliti eno sovražno letalo in se vrniti na oporišče.

Kakor poročajo zadne vesti iz Berlina, so v Ukrajini

nemške čete zavzele oporišče Nikolajev in mesto Krivoj Rog

Po tej vesti je obkoljena tudi Odesa. Nemške čete pritiskajo proti Dnjepru. Srditi so boji tudi na ostalih odsekih ruskega bojišča. Ob spodnjem Bugu so odločno posegle v boj tudi italijanske čete. Vest iz Stockholma pravi, da se je zlasti italijansko topništvo izkazalo s svojim natančnim streljanjem. V odseku južno od Leningrada izvajajo nemške čete silen pritisk v smeri od Stare Ruse proti zadni železniški zvezi med Leningradom in Moskvjo. Tudi vzhodno od Smolenska se borbe nadaljujejo.

Japonska agencija Domej poroča iz Šanghaja: Japonski vojaški zastopnik na Kitajskem poveljnik Naoaki Harema je predstavnikom tiska izjavil, da

Japonska ne more ostati dolžna odgovora na kriva obdolževanja, ki jih izraža na račun Japonske fronta Amerika, Anglija, Kitajska in Holandska Indija.

ki brez odmora nadaljuje svoje akcije, katerih namen je obkolitev Japonske. Kitajsko vprašanje in evropska vojna sta povezana med seboj. Stari red na Kitajskem je treba nadomestiti z novim redom. Poudarjajoč nato pomen kitajsko-japonskega spora je Naoaki Harema zaključil svojo izjavo: »Japonska mora premagati vse ovire z najtrdnjšo odločnostjo. Japonska cesarska mornarica s polnim zaupanjem pričakuje konec borbe, v katero je zapletena Japonska.« Kakor poročajo iz Čungkinga, je maršal Čangkajšek o priliki obletnice bitke za Šanghaj izdal razglas, v katerem med drugim izjavlja, da je borba za obrambo Kitajske stopila v novo razdobje, in trdi, da se mora kitajski narod zdaj začeti boriti za obrambo vsega ozemlja ob Mirnem morju. Nadalje Čangkajšek v svojem razglasu obdoljuje Japonsko, češ da se njene težnje zdaj nanašajo ne samo na Siam, marveč celo na Oceanio in na severu na Sibirijo, kjer se Japonska pripravlja na napad na Sovjetsko zvezo.

Hrvatski poglavnik dr. Pavelić je te dni sprejel zastopnika agencije Stefani in se z njim pogovarjal.

Glede pristopa mačkovcev k ustaškemu gibanju

je Pavelić izjavil, da ta dogodek ni prišel ne pričakovano. Poudaril je, da je bilo kmečko ljudstvo zmerom za ustaške zamisli. To da temelji na politiki pokojnega Radića. Izrekel je tudi prepričanje, da se bo ustaško gibanje še bolj vkoreninilo. Prvi skupini vidnejših somišljenikov dr. Mačka bodo sledili še drugi. Na vprašanje novinarja, ali obstoji medsebojna zveza med pristopom mačkovcev in med odstranitvijo nekaterih ustaških vodilnejših mož, je Pavelić odgovoril, da te zveze ni, kajti odstranil je z njihovih mest le takšne ustaše, ki so se pregrešili proti narodu in proti pravilom gibanja. Eden izmed teh odstravljenih ustaških funkcionarjev je bil obsojen tudi na smrt in ustreljen Pavelić je

dalje povedal, da bo vse nevredne funkcionarje nadomestil z ljudmi, ki so pošteni. Gotovo je, da bo nekaj novih funkcionarjev vzeto tudi iz vrst bivših mačkovcev. Glede Židov, Srbov in komunistov na Hrvaškem je Pavelić rekel, da bo židovsko vprašanje v najkrajšem času urejeno. Samo v Zagrebu je 18.000 Židov. Kar se tiče Srbov je rekel, da je pravih Srbov na Hrvaškem malo. Po večini gre, takšno prepričanje je izrazil Pavelić, le za Hrvate pravoslavne vere in za Vlahe. Tudi to vprašanje bo zadovoljivo rešeno. Po pogodbah z nemškimi oblastmi bo 250.000 Srbov poslal v Srbijo. Proti četnikom in komunistom pa se borba brez usmiljenja nadaljuje. Napovedal je tudi, da se bo na Hrvaškem izvedla notranja kolonizacija in da bo več tisoč družin iz prenaseljenih krajev poslano v tiste kraje, kjer je zemlja rodovitna, a neobdelana. Pavelić je izrazil tudi prepričanje v zmago Osi. Glede razmerja do Italije pa je rekel: »Odnosaji med neodvisno hrvatsko državo in Fašistično Italijo so čisto v skladu s politiko prijateljstva in zavezništva, ki se je tako srečno začelo na vseh področjih.«

Iz Vichyja poročajo, da je francosko uradno glasilo objavilo spremembo vlade.

Podpredsednik francoske vlade admiral Darlan je postal minister za državno obrambo.

Obenem je Darlan dosegel najvišjo poveljniško stopnjo v francoski vojni mornarici. Darlan bo vodil tudi francosko zunanje ministrstvo. Iz vlade je bil izločen dozdajšnji minister za narodno zdravje Jean Chevalier.

Iz Šanghaja poročajo, da je bil med Sovjetsko zvezo in Zedinjenimi državami že dosežen sporazum, po katerem

naj bi Sovjetska zveza odstopila Ameriki na Daljnem vzhodu nekatera ozemlja za ureditev ameriških mornariških in letalskih oporišč.

Po šanghajskih vesteh, za katere pa ni še službenega potrdila, bo brzkone prvo ameriško oporišče na sovjetskem ozemlju ustanovljeno v Srednjem Kamčatsku na polotoku Kamčatki. Do sporazuma o odstopitvi ozemlja za ameriška oporišča naj bi bilo prišlo o priliki zadnega razgovora Roosevelta in Churchilla, ki sta brzkone že imela s sovjetske strani primerna zagotovila.

Kakor poročajo iz Washingtona, je poslanska zbornica sprejela

Muljavski:

JUNAŠTVO IN ZVESTOBA

Zgodovinska povest

»Trideset mož nas bo dovolj, da jih po-
navimo,« je dejal Gorjan.

Izbral si je trideset pogumnih mladeničev in jim velel: »Odložite orožje, kajti morali se bomo plaziti po tleh, ko kače. Orožje dobimo pri Turkih. Drugi ostanite na mestu. Šele, ko vidite, da smo pomorili paznike, se hitro približajte, da potem skupno navalimo na speči tabor.«

Gorjan je s svojo četico v velikem loku obšel pasoce se konje in od nasprotne strani iznenada iz teme navalil na ničesar hudega sluteče paznike konj. Turki so bili tako iznenadeni, da so obsedeli ko okameneli. Kmečki mladci so se bliskovito vrgli nanje, jih popadli za goltance, jim potegnili handžarje izza pasov in jih pobili drugega za drugim, preden je utegnil kateri zaklicati na pomoč. Večina paznikov je bila umorjena y spanju. Niti eden izmed Turkov ni zakričal. Le nekaj pridruženih stokov se je slišalo in spet je bilo vse tiho. Samo konji so hrzali.

»Odvzemite mrtvim orožje!« je velel Gorjan.

Vseh trideset fantov se je oborožilo s turškimi sablami, handžarji in pištolami. Potem so začeli loviti konje. Prihiti so kmetje, ki so čakali v bližini. Kmalu nato je proti spečemu turškemu taboru drvel črn oblak jezdecev. Približajoči se topot konjskih kopit je vznemiril stražnike. Skočili so na noge.

Tedaj pa so že črni jezdecii navalili na stražnike. Taborišče je na mah oživel. Iz šotorov so vreli turški vojniki zmedeni in mnogi brez orožja.

»Udarite!« je zagrmel Gorjan ter z dvignjeno sablo pognal svojega konja v neurejeno gručo zbeganih, neoboroženih Turkov. Drugi so planili za njim. Začel se je krvav pokol. V trumah so padali Turki pod udarci razjarjenih kmetov. Kakor sproščene zveri so divjali jezdecii po taborišču, teptali, klali na levo, sekali na desno. Kri je brizgala, skoro brez odpora so padali Turki. V nekaj minutah je ležala nad polovico Turkov mrtva na tleh. Ostali so se zbrali v četo in izpodbudeni od besed podpoveljnika Murada beja, ki je s sablo v roki planil iz svojega šotorja in se jim postavil na čelo, besno navalili na jezdece. Nekaj kmetov je omahnilo, nekoliko konj se je zgrudilo in pokopalo svoje jezdece pod seboj. Začeli so se oglašati posamezni streli. Gorjan, kateremu je krogla oprasnila lice, je jezno kliknil neko povelje. Kmečka konjenica se je razklala, obletela Turke ter jim udarila v hrbet. Tudi Murad bej je kričnil. Njegova četa se je naglo zabrnila proti jezdecem, ki so naskočili od leve in desne. Nekoliko Turkov se je zakotalilo v travo, a tudi nekaj jezdecev se je zgrudilo s konji vred. Vendar Turki niso vzdržali silnega napada jezdecev, njihova

četa se je razpršila. Ostali Turki so odvrgli orožje in začeli bežati proti vozovom. Kmetje so se pognali za njimi. Iz tabora ni ušel nobeden. Kateri se je skril pod vozove, so ga kmetje izvlekli ven in ga umorili brez usmiljenja.

Gorjan je razjahal in z dvignjeno sablo navalil na Murada beja, ki se je edini izmed Turkov še branil. Divje sta sekala drug proti drugemu, naglo sta se križali njuni sabli. Medtem ko so se kmečki mladci podili med šotori in pobijali še žive Turke, so se starejši možje zbrali v bližini Gorjana, ki se je boril z orjaškim Muradom bejem. Turek je bil odličen bojevniki in Gorjanu je njegova sabla nevarno švigala pred očmi in okoli glave. Toda mladi kmet, ki je bil prej dolga leta vojščak, je spretno odbil vsak njegov sunek. Skoro pol ure sta se obdajala z gostim kolobarjem jeklenih bliskov, odkakovala in se spet naskakovala, zdaj od ene, zdaj od druge strani, oba že oprasnjena, krvava in naježena. Mladci, ki so medtem posekali vse še žive Turke, so našli tudi ujetnice in jih rešili, nato pa se zbrali okoli boreče se dvojice.

Zdajci je Nande kričnil in zamahnil s podvojeno silo. Muradu beju je odletela sabla iz roke. Zakričal je hripavo, zasikal turško psovko, potegnil handžar in se znova vrgel proti Gorjanu. Mladi kmet je gibčno odskočil korak nazaj in v silovitem zamahu je švistnila njegova težka sabla po zraku. Kri je brizgnila daleč v velikem loku je odletela Muradova glava, odsekana od telesa. Njegovo obglavljeno truplo se je zvalilo v pomandrano travo.

in bil potem profesor zgodovine in zemljeplisa na škofijski klasični gimnaziji v St. Vidu nad Ljubljano. Zdaj je bil v zavetišču sv. Jožefa. Blag mu spomin!

* **Smrt ugledne učiteljice.** V Ljubljani je umrla učiteljica ga. Tončka Štritofova, soproga opernega dirigenta in skladatelja g. Nika Štritofa in sestra predsednika Zveze industrijcev industrialca g. Avgusta Praprotnika. Blag ji spomin, svojcem sožalje!

* **Smrt delavnega moža.** V Ljubljani je umrl prokurist banke »Slavije« in posestnik g. Franc Rihtar. Hudo ga bo pogrešala banka »Slavija«, saj ji je bil zanesljiva moč. Bodi mu lahka zemlja, njegovim svojcem iskreno sožalje!

* **Lakotnik nabirajo.** Poseben odbor za doseg čim boljše letine, ki posluje pod okriljem Ministrstva za kmetijstvo in gozdove, je razpisal prvi natečaj med podeželskimi župniki in kaplani za zbiranje lakotnikovega listja. Lakotnik je skromen grmič, ki rase zlasti na bregovih vod in po močvirnatih krajih. Lakotnikovo listje nudi dragoceno strovino za izdelavo domačih tkanin. Razpisano je lepo število nagrad po 1500 lir za župnike in kaplane, ki bodo z največjim uspehom uredili zbiranje lakotnikovega listja.

* **Italijanski duhovniki med italijanskimi delavci v Nemčiji.** Pristojna cerkvena oblast v Rimu so poskrbela, da okrog 400.000 italijanskih delavcev, ki so zaposleni v Nemčiji, ne ostanejo brez dušnih pastirjev. Vojaški škofijski ordinariat je poslal v Nemčijo večje število vojaških kaplanov. Vsak kaplan razpolaga s poljskim oltarjem, ki je nameščen na avtomobilu, tako da lahko italijanski duhovniki obiščejo svoje rojake tudi v najbolj oddaljenih krajih.

* **Železniški promet s Hrvaško obnovljen.** Dne 16. t. m. se je odprl neposredni redni promet s postajami hrvatskih železnic preko Metlike. Pošiljke se odpravljajo z mednarodnimi tovornimi listi, frankirano do Metlike v smeri za Hrvaško. V obratni smeri so voznina in pristojbina nakazane od Metlike do namembne postaje. Predjumi in povzeta in tudi ekspresne pošiljke so zabranjeni; istotako izjave glede zavarovanja dostavnega roka, spremembe prevozne pogodbe, kakor tudi brzovozne košovne pošiljke z vštetim ekspr. blagom. Za poravnanje carinsko-železniških pristojbin pri izvozu, stojnine pri tranzitu in morebitnih stroškov, naraslih na potu, se mora položiti predajni postaji vložek 100 lir za vsako kosovno pošiljko in 500 lir za vsako vagonsko

pošiljko. Te odredbe veljajo začasno. Direkcija državnih železnic v Ljubljani.

* **Koliko prebivalstva ima Ribnica.** Občina Ribnica šteje po zadnjem popisu prebivalstva 5451 ljudi, od teh 2630 moških in 2815 žensk, ki živijo v 1170 družinah. Okrog 100 ljudi je odsotno (so ali ujeti ali pa po svetu kot rešetarji). V trgu Ribnici je 327 družin, ki štejejo 655 moških in 694 žensk, skupaj torej 1344 prebivalcev.

* **Od 1. septembra bodo obroki mila zmanjšani.** »Il Sole« poroča iz Rima: »Ministrstvo za korporacije je že navedlo razloge, zakaj je količina mila za avgust lahko ostala nespremenjena. Ker je zdaj na razpolago manjša količina maščob, potrebnih za izdelovanje mila, je potrebno, da se obrok mila od 1. septembra dalje zmanjša, da bo na ta način zagotovljena preskrba mila do novega pridelka maščob. Glede na to je ministrstvo za korporacije odredilo, da bo znašal od 1. septembra obrok mila na eno osebo 150 gramov. Milo se bo moralo prodajati v kosih po 150 in 300 gramov po 0,60, odnosno 1,20 lire za kos. Prav tako se je izvedelo, da je na trgu prosta prodaja pralnih praškov in da se je v tem času znatno povečala izdelava teh praškov, tako da bo zmanjšani obrok mila lahko nadomeščen s pralnimi praški.

* **Goveje, kozje in svinjsko meso prodajajo samo ob sobotah in v nedeljo zjutraj.** Pristojna oblastva so izdala odlok, po katerem je od 7. t. m. dalje dovoljeno prodajati goveje, svinjsko, ovčje in kozje meso samo ob sobotah in v nedeljo dopoldne, in sicer po vseh pokrajinah Kraljevine. Po gostinskih obratih smejo s tem mesom postreči gostom tudi samo ta dva dneva, z jedmi, pripravljenimi iz notranjih živalskih delov, pa še v ponedeljkih, torkih in sredo.

* **Nadzorstvo nad prodajo svinj.** Ministrstvo za kmetijstvo je uvedlo posebno nadzorstvo nad svinjerejo s tem, da je odredilo natančen popis svinj, namenjenih za zakol. Na posebnem listu, ki se nanaša na vsako gospodarstvo, morajo biti natančno zapisane vse spremembe v stanju reje svinj.

* **V času zatemnitve je nepotujočemu občinstvu prepovedan dostop na postajo.** Od 14. t. m. je v veljavi odredba Generalne direkcije državnih železnic, da se osebam, ki ne potujejo z vlakom, v času zatemnitve prepoveduje dostop na železniško postajo.

* **Gradnja železnice Črnomelj—Vrbovsko opuščena.** Iz Zagreba poročajo: Hrvatski minister za javna dela si je ogledal gradnjo

obalne ceste, ki bo dolga 600 km. Cesto gradi nad 2000 delavcev. Gradnjo železniške proge Črnomelj—Vrbovsko, ki bi morala postati najkrajša zveza med Slovenijo in morjem, bodo opustili, ker ni več potrebna. Bivša Jugoslavija je gradila to progo iz strateških razlogov.

* **Smrtna nesreča na izletu.** Predzadno nedeljo sta šla na Slivnico 30letni France Rožanec in Anton Kraševac, oba iz Martinjaka pri Cerknici. Na večer sta se vračala s kolesom po strmi cesti v Martinjak. Na hudem klancu blizu cerkvice sv. Miklavža v Lanišču pa je Rožanec izgubil oblast nad kolesom. Zaletel se je v smreko. Kjer je sedel spredaj, je udaril z glavo v drevo in si prebil sence. Kraševac je vrglo mimo smreke po pokošnem laz, kjer je nezavesten obležal. Ko je spet prišel k sebi, je skočil k prijatelju, vendar je ta že izdihnil. Ležal je ob razbitem kolesu in je bila vsaka pomoč zaman. Mrtvega Rožanca so prepeljali v Grahovo. Kraševac je dobil le manj nevarne poškodbe in se bo doma pozdravil. Nesreča je zbudila po vsej dolini veliko sočustvovanje.

* **Strela je udarila v velik kozolec.** Te dni je med nevihto strela tresčila v kozolec-dvojnik na Rupertvrhu pri Novem mestu. Rupertvrh je znano graščinsko posestvo med Smihelom in Birčno vasjo. Ogenj v velikem kozolcu je imel obilo plena. Zgoreli so pet vagonov mrve, ves pridelek pšenice in ječmena, motorna stiskalnica za krmo in različno kmetijsko orodje. Na pomoč so prihiteli gasilci iz bližnjih krajev z motornimi brizgalnicami. Po večurnem prizadevanju se jim je posrečilo rešiti četrtno kozolec, omejiti požar in obvarovati bližnja poslopja. Zavarovalnica bo le delno poravnala visoko škodo. V hiši blizu gorečega kozolca je ležala na postelji svakinja pokojnega gospodarja, ki je že nekaj časa boleha. Strela in nato požar sta tako hudo prizadela ubogo ženo, da se je onesvestila in je nekaj dni za tem umrla.

* **Toča pod Gorjanci.** V nedavni noči se je razbesnela v Novem mestu in okolici silna nevihta. Ob istem času je divjalo tudi v niže ležečih krajih pod Gorjanci neurje, ki ga je spremljala toča. Toča je v nekaterih vaseh padala skoro četrt ure in je napravila mnogo škode na fižolu, turščici in prav posebno na sadju. Mnogo še nezrelih jabolk in hrušk je toča sklestila in bodo kmetje odpadlo nezrelo sadje uporabili kvečjemu za svinjsko krmo.

* **Veliko srečo je imel v nesreči.** Te dni je 19 letni mehanik Stanislav Kolenkovič iz Slap

k ognju. Ena izmed osvobojenih devotk mu je začela močiti obraz in izmivati malo rano na glavi. Mladi mož pa se ni zavedel. Eden izmed kmetov mu je položil na rano zdravilnega zelišča in jo obvezal. Nezvestnega so položili na voz, kjer so mu iz turških preprog naredili mehko ležišče.

Minila je ura. Iz oplenjenega in razdejanega turškega taborišča je v temno noč odšla karavana zmagovalnih kmetov. Sprejeli so jezdili fantje. Za njimi se je pomikala dolga vrsta tovornih konj, za temi pa sta ropotala dva turška voza; na enem je ležal Gorjan, na drugem pa so bila trupla v poju padlih kmetov. Za vozovoma so delno jezdile, delno šle peš osvobodjene ujetnice: deklice in žene z otroki. Zadnji del karavane so pa sestavljali možje. Kolikor mogoče naglo so se pomikali čez ravnino. Ženske, ki se niso upale jezditi ali niso znale, so začele kmalu pešati. Možje so jih vzeli k sebi na konje in potem se je karavana dokaj urneje pomikala naprej. Ob svitu jutra so se približali Šmarni gori. Pognali so navkreber...

Gorjan je odprl oči in se začuden ozrl okrog sebe. Ležal je na mehki preprogi v cerkvi na Šmarni gori. Okoli njegovega ležišča so se gnetli možje in ženske. Sklonil se je kvišku in sedel.

»Presneto, mislili smo, da ne boš več izpregledal!« ga je nagovoril kmet Mrak.

Zamišljen je strmel Gorjan pred sebe.

»Ali je resnica ali sem sanjal?« je zaklical.

»Ali smo napadli turški tabor ali se mi to le dozdeva?«

»Seveda smo ponoči napadli turško šotarišče,« se je nasmejal Mrak. »Ti si nas vodil. Ko volkovi smo padli po Turkih. Niti eden nam ni ušel. S poveljnikom si se boril ti. Potem pa si nekam izginil. Rekel si, da greš osvoboditi svojo zaročenko Marjetico. Ker se dolgo nisi vrnil, smo te šli iskat in te našli ležati nezvestnega poleg trupla nekega zamorca...«

»Da, da! Spominjam se!« je zamrmral Gorjan. »S črncem sem se boril na življenje in smrt. Bil sem že napol mrtev, ko sem mu zasadi nož v vrat.«

Mladi mož je zdajci skočil na noge in vprašal s trepetajočim glasom:

»Ali je bila med ujetnicami, ki ste jih našli v turškem taboru, tudi Jugova Marjetica?«

»Ne, Marjetice ni bilo v turškem taborišču,« je zamrmral Mrak. »Vse šotore smo preobrnil, tudi poveljnikovega, toda o tvoji nevesti ni bilo niti sledu.«

»Le dvojce je mogoče,« je pomislil Nande silno razburjen. »Ali je deklica ušla iz turškega tabora in se vrnila v mlin ali pa so jo Turki umorili...«

10.

MARJETIČINA VELIKODUŠNOST

Na vzhodu se je začelo svetlikati. Črna človeška postava, ki je doslej negibno ležala na vlažni zemlji, se je premaknila. Hladna rosa, ki je možu prihajala skozi obleko, ga je zdramila iz nezvesti. Bil je Hasan aga. Ječe se je postavil na kolena mrtvaško bled in trepetajoč od slabosti. Pri vsakem gibu je občutil grozne bolečine, da bi bil najrajši za-

tuil. Vse njegovo telo je bilo pokrito z ranami, ki so ga žgale kakor živ ogenj. Na prsih mu je zevala globoka, od kose zadana rana, iz katere mu je še vedno kapala kri. Na mestu, kjer je ležal, je bila velika krvava mlaka.

Opri z obema rokama na zemljo je začel gledati okrog sebe, da bi spoznal, kje je. Njegov duh je bil jasan, dobro se je zavedal, kaj se je bilo zgodilo z njim. Okolica se mu je dozdevala znana. Malo je pomislil in oči so mu zažarele.

»Nisem več daleč od nje,« je zašepetal. »Evo, tam je gora, tam soteska, onkraj stoji v dolini njen dom. Gotovo se je moja lepa kristjanka zatekla v ono z grmovjem poraslo kotlino. K njej! Še enkrat naj jo vidim.«

Videl je, kako je kapljala kri od njega, ne da bi jo bil mogel ustaviti; čutil je, kako so ginele z rdečimi kapljami krvi tudi mož njegovega življenja. Sklenil je, da bo umrl pred očmi deklice, katero je resnično vzljubil. Izvlekel je sablo iz nožnice, se oprl nanjo in se škripajoč z zobmi od bolečine z naporom vseh svojih moči dvignil na noge. V glavi se mu je zavrtelo, vendar se mu je posrečilo obdržati se na nogah.

Opirajoč se na sablo se je z opotekajočimi koraki počasi vlekel dalje. Misel na Marjetico ga je čudovito krepila. Ni se zgrudil, dasi je bil zaradi velike izgube krvi silno oslavljen. Dospel je na cesto. Naslonil se je ob drevo in počival. Zdajci je začul topot kopit, hrzanje konj in škripanje koles. Ozrl se je in zagledal v sivini jutra nejasne premikajoče se obrise, bližajoče se sem čez polje. Že je razločil jezdece, tovrne konje in vo-

pri Idriji napravil izlet v okolico. Na strmem bregu ga je zvalila lepa ciklama, da bi jo utrgal. Ko pa se je povzpел do cveta, je izgubil ravnotežje in začel drseti po strmini, pod katero je zeval globok prepad. Preletel je že nekaj metrov, ko je po srečnem naključju zadel ob staro drevo na bregu in se ujel. Tako si je rešil življenje le z majhnimi poškodbami na glavi.

* Požar je pospešil njeno smrt. V graščini na Ruperčevrhu je po daljši boleznii preminila gdč. Ana Fabjančičeva, sestra železniškega geometra Fabjančiča. Rajnka je uživala splošno priljubljenost. Na njeno prerano smrt je mnogo vplival požar, ki je te dni nasproti graščine upepelil velik graščinski kozolec. Blag ji spomin, preostalim sožalje!

Iz Hrvatske

Fašistična mladina pri poglavniku. Poglavnik dr. Pavelić je sprejel te dni v svoji novi pisarni na Tuškancu odposlanstvo Fašistične mladine pod vodstvom dr. Orlanija. Odposlanstvo je izročilo hrvatskemu državnemu poglavarju več častnih daril. Odposlanstvo se je zgledilo tudi pri prosvetnem ministru dr. Budaku. Potem se je pa poklonilo spominu dr. Starčevića in ustanovitelja Hrvatske kmečke stranke Stjepana Radića na njunih grobovih.

180 vodilnejših mož bivše Mačkove stranke je priseglo dr. Paveliću. Pred dnevi se je Mačkova Hrvatska kmečka stranka pridružila ustaškemu gibanju in 11. t. m. je bila v dvorani hrvatskega sabora velika svečanost. Zbrano je bilo 180 bivših poslancev in vodilnih mož Mačkove stranke. Eden izmed njih je podal v imenu svojih tovarišev izjavo, da se pridružijo ustašem, nato pa so vsi prisegli poglavniku dr. Paveliću.

Po 13 letih prvo zborovanje hrvatskega Sokola. Iz Zagreba poročajo: Hrvatski Sokol, mladinsko združenje hrvatskih nacionalistov, ki ga je Belgrad 1. decembra 1. 1929. ukinil, se je spet obnovil in se je po 13 letih spet sestel. Nad 6000 članov se je udeležilo zborovanja. Na zborovanju je bilo soglasno sklenjeno, da bo Hrvatski Sokol odslej poglavniku na razpolago.

Trije komunistični propagatorji ustreljeni. Policijsko ravnanje velike županije Baranje s sedežem v Osijeku je izdalo obvestilo,

zove. Zamolkla govorica mu je udarila na uho.

»Kristjani,« se je zgrozil Hasan aga. Prestrašen se je premaknil z mesta in se opotekel dalje proti soteski. Za seboj v cestnem prahu je pušal krvavo sled.

Privlekel se je do mlina. Tu so ga zapustile moči. Padel je pred mlinom na obraz in obležal.

Solnce se je dvigalo čedalje više. Nekoliko porednih žarkov se je spustilo tudi na samotni Jugov mlin v gozdni dolini: pogledali so skozi okno v Marjetičino kamrico, se poigrali s krasnimi plavimi lasmi na postelji trdno speče deklice in jo poljubili na mala, živa, rdeča usta, ki so se v snu sladko nasmihala.

Zdajci se je deklica prebudila iz globokega spanja, se sklonila kvišku in sedla. S široko odprtimi očmi se je zavzeto ozirala okoli sebe.

»Ah, saj sem doma,« se ji je izvilo iz trepetajočih ustnic. »Bile so pač le grde sanje.«

Zamižala je, si pomela oči. Toda le kratek trenutek se ji je dozdevalo, kakor da je le sanjala neprijazne sanje. Ko ji je pogled ušel skozi odprta vrata v izbo in obstal na temnih sledovih posušene krvi, jo je stresla groznica. Živo so vstajali doživljaji pred njenimi očmi. Zazdelo se ji je, da se ji reži nasproti ostudni obraz Jezufa bega, kateremu je zasadila bodalo v grlo. Grozna resnica ji je stisnila prsi.

»Kje je oče, kje Nande?« je vztrepetala. »Ali sta živa ali mrtva? Če sta živa, se gotovo plazita okoli turških taborišč in me išče-

da so bili obsojeni na smrt in ustreljeni trije komunisti, ki so širili nevarno komunistično propagando. Gre za 41-letnega kmeta Katića iz Ukaniče, 42-letnega mizarja Taloša iz Iloka in za 38-letnega kmeta Despita iz Brkasova. Vsi trije so hujskali prebivalstvo v komunističnem smislu in širili vesti, da bo Sovjetska Rusija premagala Nemčijo in izpremenila zdajšnji družabni red. Trdili so, da bodo s pomočjo sovjetske vojske Srbi pomorili vse Nemce in Hrvate.

Z Gorenjskega

Predor Podbrdo—Bohinj bo še ta mesec popravljen. V kratkem bo obnovljena železniška zveza med Podbrdom in Jesenicami. To progo so poškodovale bivše jugoslovanske čete pred svojim umikom. Tako bo vzpostavljena železniška zveza na progah Gorica

Robec se za nos uporablja nad sto let

Marsikdo ne bo verjel, pa je vendar res: Žepni robec je star šele 400 let. To je gotovo zanimivo zlasti zdaj, ko si človeka brez žepnega robca sploh misliti ne moremo. Dejali smo, da je znan žepni robec šele 400 let. Ta trditev pa ni povsem resnična. Moramo namreč pripomniti, da praznuje žepni robec svojo 400 letnico samo kot okrasek naše obleke.

Prvotno so ljudje nosili žepni robec v rokavi in imel je najrazličnejše oblike. Navada nošnje žepnega robca v roki se je ohranila marsikje do naših dni, zlasti po kmetih. Starejše ljudi na kmetih še vedno vidite, kako drže žepne robce v rokah. Najbolj je ta navada razširjena med starimi kmetici, ki hodijo v nedeljah k maši. V eni roki ima kmetica žepni robec, v drugi pa molitvenik ali rožni venec. Ti žepni robci so pogosto obilno krašeni. To je eden izmed značilnih znakov prvotnega žepnega robca, ki je služil kakor rečeno za okrasek obleke. Tudi stari prvotni žepni robci so bili pogosto zelo obilno okrašeni, obrobljeni s svilo ali pa celo z

—Beljak in Ljubljana—Beljak že ob koncu tega meseca.

Tržiške novice. V Trzinu je umrl zadet od kapi 65 letni Jože Toporiš. Blag mu spomin! — Pod županovim predsedstvom so se te dni zbrali gasilci. Doslej so opravili tri vaje po novih nemških predpisih. — Tritedensko bivanje koroškega učiteljstva je zaključeno. Poslovitev je bila v gostilni »Pri pošti«.

Smrt znanega Kranjčana. V Kranju je umrl daleč naokrog znani g. Jožko Majdič, star 76 let. Njegova soproga Nuša je iz ugledne Sajovčeve rodbine. Pokojniku blag spomin, hudo prizadetim svojcem sožalje!

Smrt na nesreča kolesarja. Sportni učitelj Franc Svetina z Jezerskega je bil začasno zaposlen na Bohinjski Beli. Nedavno jutro se je kakor po navadi peljal na svojem kolesu na delo. Pri zadnjih blejskih hišah pa je naenkrat padel s kolesa in obležal mrtev. Blag mu spomin!

zlatom.

Prvotno je služil žepni robec po večini za odganjanje mrčesa ali pahljanje obraza v vročih poletnih dneh. Današnja vloga je dobil žepni robec mnogo pozneje. To je bilo pred dobrimi 100 leti. Kako so se vsekovali naši predniki, si lahko mislimo. Najbrže so si pomagali kar s prsti, kakor si pomagajo še zdaj manj prosvetljeni ljudje. Sicer pa pravijo celo zdravniki, da je vsekovanje s pomočjo prstov bolj zdravo kakor z robcem.

Oblika robca je zdaj že dolgo vrsto let četverkotnik. Prvotno pa robec ni imel take oblike. Zdajšnja četverkotna oblika je uvedla šele Maria Antonieta, ki je hotela nekoč z žepnim robcem obvezati ranjeni prst, pa se ji to ni posrečilo, ker je bil njen robec iz samih okrasov. Ozlovoljena ga je vrgla proč in si dala napraviti povsem preprost žepni robec v obliki četverkotnika. Ta oblika žepnega robca se je kmalu razširila po vsem svetu in zdaj si drugačne niti misliti ne moremo.

Iz Spodnje Štajerske

Gorna Savinjska dolina priključena celjskemu okraju. Vsa Gornja Savinjska dolina je pripadala že svojčas celjskemu okrajnemu

glavarstvu. L. 1900. je bila za to ozemlje ustanovljena politična izpostava, ki je obstajala do leta 1924., ko je postala Gorna Savinjska dolina samostojen okraj s sedežem v Gornem gradu. Zdaj je bila pa vsa Gorna Savinjska dolina spet priključena celjskemu okraju.

ta. Lahko se jima pripeti pri tem kaj zlega...«

Obšle so jo hude slutnje. Zaihtela je. Prevzela jo je omotična onemoglost. Občutila je lakoto. Dvignila se je in se vsa slabotna zavlekla v izbo. Premagujoč grozo je šla preko krvavih madežev, vzela iz stenske omare kruh in sir ter začela jesti. Zdajci pa ji je omahnila roka, s katero se je hotela nesti v usta nov grizljaj: na njeno uho je skozi odprto okno priplaval slaboten glas, podoben boleznemu stoku. Deklica je skočila na noge. »Morda leži očka kje v bližini mlina smrtno ranjen. Ali pa je Nande. Preiskati moram okoli mlina.«

Odprla je vrata in hotela stopiti na prosto. Tedaj je zagledala pred pragom ležati na obrazu v turško obleko opravljenega moža. Ležal je nepremično kakor mrtev. Obleka mu je bila raztrgana in zamazana. Marjetica je videla številne rane, iz katerih mu je tekla kri. Sicer ga ni videla v obraz, vendar je ranjenca takoj spoznala.

»Hasan aga,« je zamrmrala. »Kdo ga je tako razmesaril? Kdaj se je privlekel semkaj?«

Ranjenec je zaječal. »Umira,« je pomislila Marjetica povsem mrzlo, a že v prihodnjem trenutku se je v njenem srcu porodilo usmiljenje. »Bil je dober nasproti meni. Svaril me je pred Jezufom begom; dal mi je orožje, s katerim sem se ubranila nasilneža. Hočem se mu izkazati hvaležno. Njegovo življenje hočem rešiti, ako že ni prepozno.«

Sklonila se je k ranjencu in mu rahlo privzdignila glavo. Njegov obraz je bil mrtvaško blede, oči je imel zaprte. Ko pa se ga je dotaknila mehka dekličja roka, jih je odprl. Bile so kalne, brezizrazne. Ko pa je uzrl pred

seboj ljubki Marjetičin obraz, mu je blede lica pobarvala rahla rdečica, oko mu je oživel in blažen usmev se mu je zazibal na ustnicah.

»Vode,« je šepnil in spet zatisnil oči.

Marjetica je smuknila nazaj v izbo, vzela čisto posodo, pohitela k potoku in zajela vode. Nato se je naglo povrnila k ranjencu, mu dvignila glavo in nastavila posodo na brezbarvne ustnice. Turek je pil v dolgih požirkih. Nato ga je Marjetica s svojimi krepkimi dekliškimi rokami vzdignila s tal ter ga napol nesla, napol vlekla skozi vrata v mlin. S trudom ga je prinesla v svojo dekliško kamrico in ga položila na posteljo. Ročno se je lotila samaritanskega dela. Izmila je Hasanu agi številne rane, jih namazala z zdravilno poljšjo mastjo in skrbno obvezala. Za obveze je porabila celo rjuho, ki jo je razrezala v povoje in z njimi povila ranjenega Turka od nog do glave. Naposled ga je odela. Turek se je medtem ponovno prebudil iz nezavesti ter hvaležno pogledal deklico. Deklica mu je v naglici skuhalo čaja in mu ga ponudila. Hlastno je izpil, vroča pijača mu je dobro dela. Vendar je bil tako slaboten, da se ni mogel premakniti. Vsak gib mu je povzročil hude bolečine. Tudi govoriti ni mogel. Zmerom znova se je pogrezal v nezavest. Začel je blesti; govoril je v svojem materinskem jeziku, prosil, grozil, kričal. Marjetica mu je polagala na čelo mrzle obkladke. Turkove oči so se vročično svetile; s čudnim ognjem je zrl v njo, da jo je bilo skoro strah. Naposled se je nekoliko umiril, prenehal je blesti in se je pogreznil v nekako omotično spanje.

(Dalje)

Konjice imajo novega župana. V uradnih prostorih Štajerske domovinske zveze v Konjicah je te dni svečano prevzel županske posle novi župan Avgust Radisch.

Slovo žanjic s Spodnjega Štajerskega. Žanjice, ki so prišle pred tedni na Spodnje Štajersko, da bi pomagale pri žetvi, so se te dni zbrale v Mariboru. Bilo jih je okrog 500. Po govoru, ki ga je imel zvezni vodja, so žanjice odšle na svoje domove v Nemčijo. Kakor je povedal zvezni vodja, so imele žanjice tudi važno politično nalogo.

Velik požar pri Mariboru. Nedavno ponoči je nastal ogenj v graščini v Betnavi in začel uničevati velike zaloge sena. Kmalu je prihitelo več gasilnih društev, ki so preprečila, da se ogenj ni razširil na sosedna poslopja. Škoda je znatna. Vzrok ognja še ni znan.

Iz Srbije

Beograd ima zdaj 250.000 prebivalcev. Pred vojno je imela prestolnica bivše Jugoslavije okrog 400.000 prebivalcev. Zaradi vojnih dogodkov se je iz mesta mnogo ljudi izselilo, po drugi strani pa je bil od Beograda odcepljen Zemun s svojimi 50.000 prebivalci. Danes ima mesto še okrog četrt milijona prebivalcev. Čeprav se je mnogo stanovanj izpraznilo, je vendar povpraševanje

po stanovanjih še zmerom veliko. Precej hiš je bilo porušeno, pa jih zdaj obnavljajo. Zdajšnji beograjski župan se trudi, da bi pospešil gradbena dela. Razen tega bo najbrž izdal odlok, da se previsoke najemnine znižajo povprečno za polovico.

Srbski delavci za Nemčijo. Te dni je odpotovala večja skupina srbskih industrijskih delavcev z glavne postaje v Beogradu v Nemčijo. Delavci so šli na delo v tvornice v Egru in Reichenbergu. Nadaljne prijave delavcev sprejema beograjska borza dela. Za Banat je takšna borza v Velikem Bečkerek, za Sumadijo pa v Nišu.

Poziv Srbom, ki se skrivajo po gozdovih. Ministrski komisar za notranje zadeve v Beogradu je objavil tale poziv: Bodisi zapeljani od tuje propagande, bodisi pod vplivom komunističnih in podobnih agentov, so nekatere osebe, delno iz neupravičenega strahu, delno iz kakih drugih neosnovanih razlogov, zapustile svoja stalna bivališča in se skrivajo po gozdovih in drugih zatočiščih. V sporazumu z nemškimi oblastmi se vse take osebe pozivajo, naj se v teku osmih dni vrnejo domov in naj orožje, če ga imajo, izročijo krajevnim oblastvom. Takšni povratniki bodo puščeni na svobodi. Tisti pa, ki se v imenovanem roku ne bodo javili, se bodo smatrali za roparje in bodo razpisane nagrade na njihove glave.

Kislo zelje duši do mehkega in mu dodaj na kocke narezane pokrovice paradižnikov, ki si jih dobro izvotlila in nasolila. Gobe na drobno narežeš, popariš in pražiš deset minut na masti s čebulo in peteršiljem. Potem dobro premešaš gobe med kislo zelje in napolniš s to zmesjo paradižnike, ki jih največ do 15 minut pečeš v pečici. Jed se mora takoj zaužiti. Izmed gob so za to jed prav dobre tudi lisičke.

Paradižniki s krompirjem in jajci. Namazano posodo napolnimo s plastjo dobro zmečkane krompirja (pireja). Potem razpolovimo zrele paradižnike, jih izvotlimo in osolimo. Tri trdo kuhana jajca razrežemo na pokončne polovice, jim izdolbimo rumenjak in jih zmešamo s kislim mlekom, soljo, začimbami in kaprami. To zmes napolnimo spet v jajca, jajca sama pa postavimo v paradižnike, ki jih do polovice zagrebemo v podlago iz zmečkane krompirja (pireja). Vse še pokapamo z malo razpuščene masti in postavimo za 25 minut v vročo pečico.

Praktični nasveti

Črivo sadje, ki pada z drevja, pobirajte sproti. V njem so škodljivci sadovnjakov, zato to sadje uničite. V času dobrih letin je takih prezgodnjih odpadkov mnogo. Lahko se tako sadje uporabi za kis. Tudi za kuhanje mezge ga lahko uporabite, zlasti tisto, ki je že precej dozorelo. Morate pa seveda to sadje tako za kis kakor za mezgo lepo očistiti. Črve in razjednine je treba odstraniti. Lahko pa porabite prezgodaj odpadlo sadje tudi za krmo kuncem. Ponekod delajo iz takega sadja tudi sadjevec. Seveda je za sadjevec primerno le tisto sadje, ki je že skoro dozorelo odpadlo zaradi črvičnosti.

Pravilno ravnanje z vrtnim malinovicem. Stare šibe, ki so že obrodile, porazi do tal. Pusti le pet do šest krepkih mladih šib. Starejše šibe pustiš le v primeru, da je premalo mladih šib. To delo je najbolje opraviti zdaj ob koncu avgusta.

Kako uničiš mravlje na vrtu. Če smo ugotovili mravljišče, od koder se mravlje širijo po vrtu, ga moramo razkopati in njegove prebivalke uničiti z vročo vodo. Izlete mravelj iz daljnih mravljišč na razne rastline pa preprečimo s tem, da te rastline obrizgamo z razredčenim tobačnim izvlečkom.

ženski vestnik

Uničevanje škodljivcev v jedilni shrambi

Poleti morate paziti na škodljivce v jedilni shrambi. Prvo, za kar bi morala vsaka gospodinja poskrbeti, so zelo goste kovinske mrežice, ki jih je treba pripeti na okna shramb, da ne more mrčes v shrambo. Toda so tudi takšni škodljivci, ki jim te mrežice ne ubranijo vhoda v shrambo.

Zelo rade se pojavijo v shrambah srebrnkaste živalce, ki urno tekajo sem in tja. Teh se ubranimo, če imamo shrambe zelo svetle. Toda ne smemo dopustiti, da bi solnce naravnost sijalo v shrambo. Neprijeten je dalje hrošček, ki se rad loti slanine, pa tudi klobučevine in lesa. Ličinka tega hrošča je poldrugi centimeter dolga in črnkasta s svetlorjavimi progami. Tudi čaji in zelenjava imajo svojega ljubitelja v obliki hroščka, ki se napravi mrtev, če se ga dotakneš.

Te in druge škodljivce zatiraš z razkuževanjem shrambe. Znosi vse iz shrambe in vsa jedila pretresi. Tla in ves les v shrambi operi z vodo, ki ji dodaš malo lizola. Nato pusti, da se dobro vse posuši in da že duh po lizolu malo izgine. Nato pretresi znova vsa živila in znosi nazaj. Živila dobro preglej. Vso moko presej in kar ostane v njej sumljivega zažgi. Sploh je treba moko pogosto presejati. Molj, ki je nevaren moki, kruhu in testeninam, in drugi podobni zajedavci se dajo najzanesljiveje preprečiti, če imaš ta živila v škatlah ali drugih posodah, ki se dajo dobro zapreti. Nadležnih kuhinjskih ščurkov se znebiš z razkuženjem in s tem, da zamašiš vse razpoke v shrambi.

Na jedilno shrambo moraš torej zmerom paziti. Zlasti v teh časih je neprijetno, če ti škodljivci kakšno živilo pokvarijo. Skrbni gospodinjci, ki je zmerom čuječa, se to ne zgodi.

Za kuhinjo

Gobja omaka. Očiščene, na listke zrezane gobe praži na masti z zrezano čebulo in zelenim peteršiljem. Vmes napravi prežganje, deni vanj predušene gobe, zalij s kostno juho (tudi s čisto zelenjavno juho ali pa z vročo vodo), osoli, popopraj, dodaj malo kisle smetane in še nekaj časa duši. Primerne za to omako so prav vse užitne gobe, posebno pa jurčki, turki, brezovke, rjave maslenke in sivke. Tudi iz suhih gob lahko napraviš tako omako, samo moraš suhe gobe pred uporabo kakšni dve uri namakati v mlačni vodi, jih nato splakniti v mrzli vodi in sesekljati.

Gobova juha s krompirjem. Očisti gobe, jih nareži in popari. Na masti zarumeni nekaj drobno zrezane čebule, prideni odcejene gobe, zrezan zelen peteršilj in poper. Nato duši, da se voda osuši. Zatem potresi z moko, premešaj, zalij s kropom, osoli, pridaj malo česna in kuhaj vmes na čim drobnejše koščke zrezan krompir. Če je pregosto, še doližeš malo kropla. Namesto s kropom, zaliješ lahko z govejo juho. Naposled okisaj z vinskim kisom ali pa z limonovim sokom.

Paradižniki z gobami. Vzem kakšnih deset velikih paradižnikov, četrt kilograma mladega kislega zelja in približno pol kilograma gob.

Zdaj se bliža glavna doba za nabiranje gob

Gobe so odlično živilo, ki nadomešča meso

Čas prihaja, ko je navadno rast gob najmočnejša. Jurčki (gobani, globanje) se že dobe v večji množini, vendar pa ne v takšni kakor pred leti. Vzrok temu bo bržkone res ta, da nabiralec gob prav vsakega jurčka odtrga, s čimer onemogočajo razmnožitev. Gobe se namreč razmnožujejo kakor vse druge rastline z neke vrste semenom, to je s trosi, ki so silno droben prašek pod gobjimi klobuki. Če nobena goba ne dozori, ni semen v gozdu. Razen tega pa ljudje uničujejo z neobzirnim trganjem podgobja. Tako podgobje traja mnogo let, toda če gobe sirovo izpulíš, to podgobje uničiš.

Gobo moraš odvit, ne odrezati

Včasih so rekli, da je treba vsako gobo odrezati, s čimer se podgobje ne uniči. Dolgo je veljalo to pravilo in še danes ga marsikje pridigujejo. Res je, da se na ta način podgobje ne uniči, toda ostanejo v zemlji deli kocenov (štorov), ki začnejo gniti in škodujejo nadaljnji rasti gob. Razen tega ležejo v te ostanke kocenov gobje muhe svoja jajčeca, iz katerih se razvijajo ličinke, katere uničijo potem mladi gobji naraščaj in čisto tudi cela podgobja. Že nedavno smo pisali v »Domovini« o škodljivosti rezanja gob in zavrnil gobarja v »Slovenskem domu«, ki je priporočal ta način. Toda gobar v »Slovenskem domu« tega ne verjame, zato ponovno svetuje rezanje.

Pri rokah imam tri knjige gobarskih stro-

kovnjakov, ki odločno odklanjajo rezanje. Ti strokovnjaki so: Slovenec Ante Beg (»Naše gobe«) in dva Nemca: Johannes Jühling (»Wir gehen in Pilze« — Gremo nabirat gobe) in Kurt Schuler (»Unsere essbaren Pilze« — Naše užitne gobe). Beg piše v svoji knjigi: »Ne ruvaj gob pregloboko, temveč jih previdno odvijaj, tako rekoč odrtavaj iz zemlje. Z ruvanjem se raztrga podgobje, da začne gniti ali se sušiti in ne bo prihodni več gob na istem mestu. Tudi odrezavanja strokovnjaki ne odobravajo, ker ostanek koca (štor) v zemlji dobi črve, začne gniti in razširi gnilobo na vse podgobje.« Jühling piše: »Ne odreži nobene gobe, četudi so ti vsilili še tako lep gobji nož. Odvijaj gobe previdno iz zemlje in zasipaj luknje!« Schuler pravi o odrezavanju, da je napačno in da gniloba in ličinke gobjih muh v ostankih kocenov vse ugonobijo. Zato svetuje: »Najboljše je, gobe odvijati. Odvitje gobe se izvrši tako, da spodni del gobjega koca primeš s palcem in kazalcem ter s hitrim zavrtanjem odstraniš gobo z njenega stojišča.« Verjemi-mo torej rajši tem trem gobarskim strokovnjakom kakor pa gobarju v »Slovenskem domu«, ki tudi sicer ni zelo podkovan o slovenskem gobarstvu. Že pred tedni smo mu očitali, da ne pozna dobro naših gobjih imen, zdaj pa je zagrešil nekaj podobnega. Zapisal je: »Naše najbolj znane gobe so: užitni goban ali jurček, brnasti goban ali ajdovec, karželj, rjava maslenka, kukmak, mavrah,

lisička, užitna sirovka, sivke, štorovke, bukovke, kolobarnice, dežnica, mlečna pečenica in rjavi ježek.

Med slovenskim narodom najbolj znane gobe

Tej navedbi se moramo kar upreti. Med našim narodom so v resnici najbolj znani jurčki, lisičke in medvedje šape. Gobarji, ki so že na višji stopinji poznavanja gob, poznajo še sivke, štorovke, turke (pobe), karžlje in morda mavrahe. Še spretnejšim podeželskim gobarjem so znani tudi kukmaki, zajčji uhlji (latinski *Craterellus clavatus*, nemški *Schweinsohr*), brezovke in še kakšne. Kdor pozna že večje število gob, je že učen gobar. Navadno so to podeželski učitelji, po večini starejši ljudje, medtem ko se mlajši, žal, čisto premalo posvečajo gobarstvu, ki nudi hkratu s koristjo tudi zdrave izlete v gozdove. Gori omenjeni zajčji uhlji se v naših gobarskih razpravah nikdar ne imenujejo. Tudi Beg jih nima v svoji knjigi, a so prav okusna goba in se jih izplača nabirati, ker jih zraste obilo na majhnem prostoru. Rasejo v poznem poletju in jeseni v vlažnih igličastih gozdovih. Med gobami, ki jih navaja gobar v »Slovenskem domu«, je pri nas zelo razširjena rjava maslenka, a ljudje na deželi pač redkokje vedo, da je užitna. Če pa vedo, je ne pobirajo zaradi sluzavosti. Bronasti goban ali ajdovec (Beg ga imenuje: bronasti goban, bronasti jurček ali ajdnek) je pri nas ena izmed najbolj neznanih gob. To pa zato, ker je zelo redka. Sumimo, da jo je imenovani gobar zamenjal z ajdovko, ki pa ni nič drugega kakor jurček temnejše barve. Jeseni in v senčnatih legah imajo jurčki temnejšo (ajdovo) barvo. Preprosti ljudje smatrajo ajdovko po večini za drugo gobo, kakor je jurček.

Nekaj navodil za gobarje

Zdaj se začnemo glavna rasti gob in ne bo odveč nekaj navodil za gobarje. V gozd vzemi s seboj košarico, ne nahrbtnika, da se ti gobe ne bodo mečkale. Očisti gobe že v gozdu. Ne pobiraj starih, črvihih gob. Ne pobiraj gob, ki jih dobro ne poznaš. Vzemi nekajkrat s seboj zanesljivo dobrega poznavalca gob, da te bo naučil poznavati čim večjo vrsto užitnih gob. Gob ne ruvaj dvije iz zemlje, temveč jih previdno odrtavaj, kakor smo gori navedli. Ne hodi po gobah, ki jih ne poznaš, in jih pusti gobarjem, ki so boljši poznavalci užitnih gob, kakor si ti. Doma gobe čim prej čisto očisti in pripravi za sušenje ali drugačno porabo; čez noč jih ne pusti nerazrezanih, ker začnejo nerazrezane gobe kmalu razpadati in postanejo zelo škodljive. Mnogokrat jedo ljudje takšne plesnive ali napol gnile gobe, se z njimi zastrupijo in so prepričani, da niso nabrali pravih gob. Tudi prestane gobje jedi ne jej, ker je prav tako nezdrava. Kakor je treba velike previdnosti pri gobah, vendar strahopetnost ni umestna.

Gobarska društva bi najlaže širila poznavanje užitnih gob

Gobe so naravnost božji dar v času, ko ni preveč živil. Zlasti so gobe, ki so zelo redilne, nadomestek za meso. Prav zaradi tega je za vsakogar potrebna in da pozna čim več gob. Jurčke pobira vse in če prideš čim pozno v gozd, ne dobiš na kilometre daleč nobene več, pač si še zmerom lahko nabereš drugih užitnih gob. Za takojšnjo porabo, za prašek in za izvleček je dobra zelo razširjena rjava maslenka, ki je pa ne moreš sušiti. Za vse lahko porabiš tudi zelo razširjeno gobo turka (poba). Medtem ko ima rjava maslenka lepo rumenkasto meso, ki ne spremeni barve, pa turek pretirano kmalu potemni. Je pa turek okusna in prijetno dišča goba. Sušiš od turka le klobuke, medtem ko kocene (štore) lahko sproti porabiš sveže. Mladi turki so prav dobri za vlaganje v kis. Isto velja za brezovke (brezovarje, kapuinarke), ki so tako zelo podobni turkom, da jih preprosto ljudstvo ne loči od njih. Kukmakov, ki je odlična goba, žal, pri nas tudi ni preveč. Pri tej gobi se rado zgodi, da jo zamenjaš, če nisi dober poznavalec, z najstrupenejšo gobo, to je s strupenim kukma-

kom ali krompirjevko, čeprav je ta le v mladosti nekoliko podobna užitnemu kukmaku (šampinjonu). Glavni znak užitnega kukmaka je barva plodovnice (listkov pod klobukom), ki je v mladosti rožnata, potem rdečerrjava in naposled čokoladnorjava. Pri strupenih kukmakih so listki zmerom beli. Sivke in karželjni so med ljudstvom še kolikor toliko znani in prav uporabne gobe. Pri sivkah je treba biti pazljiv, da jih ne zamenjaš z zeleno golobico, ki je neužitna. Sivka je prijetnega, zelena golobica pa ostrega okusa. Lisičke poznate vsi, medvedje šape (tace) tudi. Dalje so precej znane navadne štorovke (jelševke ali hrastovke). Njih rast traja do novembra. Pazi, da je ne zamenjaš z žveploglavko, ki ima rumeno meso in grenek okus ter neprijetno diši, medtem ko je meso užitne štorovke belkasto in diši po sadju. Užitna je dalje sivorumena štorovka (mravnica, kranjiči, kranjčki, orehovka, kuzla). Ta je še posebno znana med ljudstvom po Stajerskem. Rase v velikih množinah po trhljih štorih od septembra do novembra. Je za vsestransko porabo, tudi za vlaganje v kis. Meso je belkasto, okus sladkokislav. Koceni pri starejših gobah niso užitni. Odlična goba je užitna sirovka, pri nas zelo malo uvaževana goba. Če jo preprosto gobar podere in se podedi iz nje oranžnordeči sok, se kar prekriža v domnevi, da je to silno strupena goba. Je pa zelo okusna, vendar za sušenje ni. Podobna ji je strupena sirovka, katere sok pa je bel in pekoč. Zdaj raseta tudi že zemljasti ježek in rjavi ježek. Pri obeh je treba odstrgati bodice in zavreči kocene. Pomladnih gob, tako raznih mavrahov (smrkov), majnikove kolobarnice, nekaterih hrčkov in drugih, ni v tem času več. Da so zajčji uhlji dobra goba, smo že rekli. Dežnice najbrž vsi poznate, samo ne veste, da je užitna. Toda užitna je le mlada, kadar je stara, ima slab okus. Stare dežnice so velike in čisto podobne ženskim solnčnikom. Zato jim Nemci tudi rečejo Parasolpilz. Je še dolga vrsta užitnih gob, toda po tako kratkih opisih jih ne morete poznavati. Najboljše sredstvo za poznavanje gob je, da vzamete v gozd s seboj res odličnega poznavalca gob. Morda bi bilo umestno ustanoviti zlasti v krajih, kjer je bujna rast gob, gobarska združenja. Tako združenje lahko plača gobarskega strokovnjaka, da jih pouči. Gobarstvo je v naših krajih lahko izdaten vir dohodkov.

Za zimo lahko shraniš gobe tako, da jih sušiš, vložiš (mlade) v kis, napraviš iz njih gobji izvleček ali pa gobji prašek. Za izvleček in prašek so primerne vse gobe, za sušenje pa ne. Tudi za vlaganje v kis niso vse užitne gobe.

Kako sušiš gobe

Za sušenje je treba očistene gobe razrezati na nepredebele, a tudi ne pretanke ploščice. Nato jih najlepše posušiš na lesi v polovični sencii. Če je slabo vreme, pa v krušni peči. Ko jih razgrneš po lesi, ne smejo ploščice ležati druga vrhu druge, temveč morajo biti lepo narazen. Posušene shrani v vrečah ali zaprtih košarah na zelo zračnem prostoru, da se ne navzamejo vlage. Preglej jih večkrat in jih ponovno presuši v peči, če se ti zde prevlažne. Za sušenje so posebno pripravi jurčki, turki (brez kocenov), smrkčki (mavrahi), hrčki, dežnice, vse vrste kukmakov, štorovke, zemljasti ježki, rjavi ježki in nekatere druge. Tudi brezovke lahko sušiš brez kocenov in mlajše.

Mlade gobe se tudi vlagajo v kis

V kis lahko vlagas skoro vse gobe, a le mlade, ki so še lepo trde. Čisto drobne mlade gobe lahko pripraviš za kozarec cele, večje pa razrežeš na primerne kose. Nato denes lepo očistene gobice, odnosno kose v mrzlo vodo, ki si jo malo okisal z limonovim sokom, da ostanejo bele. Pusti jih v tej vodi nekaj minut. Nato jih kuhaš v lončeni posodi ali v dobro ločenem loncu v vinskem kislu, ki naj ne bo preveč kisel, kar pokvari okus gob. Kislu dodaš razne dišave po okusu. Tako nekaj poprovih zrn, lorberjevih listov, malo drobne čebule, žbic, gorčičnih zrn, malenkost sladkorja ali še kaj dru-

gega. Tudi malo osoliti moraš kis. Ko so gobe dovolj, vendar ne preveč mehke, jih vzameš z ognja in odliješ kis. Ko se gobe odtečejo, jih zdevaš v kozarce in poliješ s kisom, ki si ga prej odli. Čez tri dni spet odliješ kis, ga ponovno prekuhaš, spet ohladiš in hladnega zliješ na gobe. Če se ti je kis preveč presušil, da ga ni dovolj, mu dodaš svežega vinskega kisa, kolikor je potrebno. Dodaš ga seveda takrat, ko ga kuhaš, ker mora biti tudi dodatek kuhan. Kozarce potem na vrhu zaliješ z oljem in trdno zavežeš s pergamentnim papirjem.

Vložiš pa gobe tudi lahko drugače. Skuhaš jih v čisto neznatni količini vode, to se pravi tako rekoč v lastni vodi, ker gobe same izločajo dovolj vode. Moraš pa jih osoliti. Prekuhaš jih spet le toliko, da niso preveč mehke. Voda se nato odlije in lahko porabiš za omake in juho. Potem poliješ gobe v kozarcu s prekuhanim, a ohlajenim vinskim kisom (neprekislim), ki si mu dodal iste dišave kakor zgoraj. Čez tri dni ta kis odliješ, znova prekuhaš, ohladiš in poliješ gobe. Na vrhu doliješ olja in zapreš trdno s pergamentnim papirjem. Lahko pa napraviš tudi tako, da v vodi le napol prekuhane gobe po odliti vodi poliješ z mrzlim vinskim kisom (z dišavami) ter kuhaš v kisu še pol ure. Nato spraviš vse v kozarce, zaliješ z oljem in trdno zavežeš s pergamentnim papirjem. Gospodinje imajo morda še druge recepte za vlaganje gob v kis.

Gobji prašek si je lahko napraviti

Najpreprostejša je naprava gobjega praška (gobje moke). Gobe za prašek moraš posebno temeljito očistiti in tudi oprati. Preden jih zmelješ, jih moraš trdo posušiti na štedilniku ali najbolje v krušni peči. Zmelješ jih najlaže, kadar kar hrustajo. Pripraven za mletje je kavni mlinček, ki ga pa moraš prej tako očistiti, da ne preide v gobji prašek prav nikak duh ali okus po kavi. Gobji prašek je odličen dodatek k raznim juham, omakam in drugim prikuham. Tudi juho lahko pozimi skuhaš iz njega. Za vsako osebo za došča ena žlica gobjega praška. Prašek je toliko odličnejši, kolikor več različnih gob zmešaš pri mletju.

Gobji izvleček je odličen kuhinjski pripomoček

Gobji izvleček (ekstrakt) je nekaj prav posebnega. Na drobno razrezane očistene gobe kuhaš v nekoliko osoljeni vodi, dokler ne razpadejo. Nato vso to snov precediš in odcedek znova kuhaš tako dolgo, da postane gost tekoč. Najboljše so za takšno kuhanje nove lončene ponve. Izvleček shraniš v kozarcih, ki jih zapreš z zamaški in pergamentnim papirjem.

Izvleček pripraviš tudi tako, da malo nasoljene gobe kuhaš skoro le v lastnem soku. Potem ta gosti sok odliješ v kozarec, postaviš gobe znova z malo vode k ognju in spet odliješ gosti sok v kozarec. Še tretjič lahko tako storiš. Ta sok shraniš kakor zgoraj. Gobe, ki ti ostanejo, še zmerom lahko porabiš za jed.

Z gobjim izvlečkom lahko pozimi napraviš juho, ki ji dodaš potrebne zelenjave. Fin okus dodaš z njim goveji juhi. Dodaš ga, če pečeš slabše meso. Primeren je za vse omake in za mnoge druge jedi. Gobji izvleček je toliko okusnejši, kolikor več različnih vrst gob porabiš zanj.

× Stari Kelti so bili odlični kovinarji. Stari Kelti, ki so bivali za časa Rimljanov na širokem ozemlju Evrope, niso bili samo dobri vojaki, temveč tudi spretni obrtniki. V izdelovanju kovinastih izdelkov so bili posebno mojstri. Kelti so bili tudi tisti, ki so prvič v razvoju človeštva uvedli v svojih delavnicah poleg zlata splošno predelavo srebra. Morda so tudi poznali že predelavo stekla. Tudi v izdelovanju lončene posode so dosegli velike uspehe. Keltske kovačnice so bile opremljene z vsemi pripomočki in Kelti so znali mojstrsko obdelovati železo in jeklo. Po njihovi zaslugi se je marsikje začelo redno pridobivanje rud.

Hitro nekaj italijanščine

Trinajsta vaja

Velelnik

Kako se sprega indikativ zdajšnjega časa v vseh štirih glagolskih vrstah, smo že zapisali. Danes pa se bomo malo pozabavali z velelnikom.

V prvi vrsti glagolov s končnico na -are se glasi spregatev zdajšnjega časa, da malo ponovimo, na primer od nedoločnika cantare (peti): canto, canti, canta, cantiamo, cantate, cantano. Velelnik pa je: canta — poj, canti — naj poje, cantiamo — pojmo, cantate — pojte, cantino — naj pojejo. Če rečeš »ne poj, ne smeš prevesti v »non canta«, temveč je prav »non cantare«. Torej »non« in nedoločnik »cantare«. Samo to je izjema pri velelniku. Drugače pa velja: non canti, non cantiamo in tako naprej.

Pri drugi vrsti glagolov je spregatev zdajšnjega časa na primer za nedoločnik temere (biti se): temo, temi, teme, temiamo, temete, témono. Velelnik se glasi: temi — boj se (non temere — ne boj se), tema — naj se boji, temiamo — bojmo se, temete — bojte se, témano — naj se bojijo.

Tretja vrsta glagolov se sprega enako kakor druga in je razlika le v nedoločniku, ki je naglašen na tretjem zlogu od zadaj, medtem ko je v drugi vrsti na drugem. Na primer credere (verjeti, misliti). Spregatev zdajšnjega časa: credo, credi, crede, crediamo, credete, credono. Velelnik: credi — verjemi (non credere — ne verjemi), creda — naj verjame, crediamo — verjemimo, credete — verjemite, credano — naj verjamejo.

Četrta vrsta glagolov ima v nedoločniku končnico -ire, medtem ko jo imata druga in tretja vrsta na -ere. Primer: dormire (spati); zdajšnji čas: dormo, dormi, dorme, dormiamo, dormite, dormono. Velelnik: dormi — spi (non dormire — ne spi), dorma — naj spi, dormiamo — spimo, dormite — spite, dormano — naj spijo. Kakor veste, dobiva večina glagolov te vrste v zdajšnjem času med dlebo in končnico v 1., 2., 3. osebi ednine in v 3. osebi množine skupino črk isc. Tako se glasi nedoločnik finire (končati), srega pa se finisco, finisci, finisce, finiamo, finite, finiscono. Torej ne fin-o, temveč fin-isc-o. Velelnik: finisci — končaj (non finire — ne končaj), finisca — naj konča, finiamo — končajmo, finite — končajte, finiscano — naj končajo. Črki sc se pred e in i izgovorita š, pred a, o in u pa sk. Če je treba, da se sc tudi pred e in i izgovori sk, je treba vmes postaviti h (sche, schi). Če pa je narobe treba, da imaš pred a, o in u glas š, moraš vmes postaviti i (scia, scio, sciu, kar se bere ša, šo, šu). Toliko v ponovitev, če ste že pozabili.

Kaj ste opazili pri velelniku vseh štirih glagolskih vrst? Da je druga oseba velelnika v ednini razen v prvi vrsti enaka drugi osebi zdajšnjega časa (indikativa). V prvi vrsti pa je enaka tretji osebi ednine. Canta — poj, a tretja oseba ednine: canta — poje. Temi — boj se, temi — bojiš se. Credi — verjemi, credi — verjameš. Dormi — spi, dormi — spiš. Finisci — končaj, finisci — končajš. Druga oseba množinskega velelnika pa je splošno enaka drugi osebi množine v zdajšnjem času (indikativu). Na primer: cantate — pojte, cantate — pojete in tako naprej. Naj še mimogrede spomnimo, da prve osebe v ednini velelnik nima, kakor je menda sploh noben jezik nima. Za vajo nekaj stavkov:

Ritorniamo, sono già stanco. Beri: Ritorniamo, sono dža stánko. Pomeni: Vrnimo se, sem že truden. Razlaga besed: ritornare — vrniti se, già — že, stanco — truden, naveličan.

Ammira la bellezza della natura e la sapienza del creatore. Beri: Ammira la bellezza della natura e la sapienza del creatore. Pomeni: Občuduj lepoto narave in modrost stvarnika. Razlaga besed: ammirare — občudovati, la bellezza — lepota, la natura —

narava, la sapienza — modrost, il creatore — stvarnik.

Amate la virtù ed odiate il vizio. Beri: Amate la virtù ed odiáte il vício. Pomeni: Ljubite čednost in sovražite greh. Razlaga besed: amare — ljubiti (beseda vam je že znana), la virtù — čednost, krepost, e — in (pred sledečim samoglasnikom dobi e privešek v soglasniku d; torej ed odiate), odiare — sovražiti, il vizio — greh.

Non parlare male di nessuno. Beri: Non parlare male di nessuno. Pomeni: Ne govori slabo o nikomer (dobesedno od nikogar). Razlaga besed: parlare — govoriti, male — slabo (prislov), nessuno — nobeden, nihče.

Lavati le mani. Beri, kakor je pisano. Pomeni: Umij si roke. Razlaga besed: lavarsi — umiti si ali umite se (sestavljeno iz lavare — umiti in si — v slovenščini enako si ali pa se; pri nedoločniku je izpuščen končni e), la mano — roka (ženskega spola kljub temu, da je končnica -o, ki je običajna pri moških samostalniki).

Naj pri tej priliki opozorimo, da se nepoudarjene oblike osebnih zaimkov pri itali-

janskem velelniku delno drugače postavljajo kakor pri slovenskem velelniku. Na primer: lodalo — hvali ga (to je enako kakor v slovenščini; lodalo je sestavljeno iz loda — hvali in lo — ga), lo lodi — naj ga hvali (dobesedno: ga naj hvali), lodiamolo — hvalimo ga (sestavljeno iz lodiamo in lo), lodátelo — hvalite ga (sestavljeno iz lodate in lo), lo lodino — naj ga hvalijo (dobesedno: ga naj hvalijo). Če je velelnik z nikalnico, je spet delno drugi red: non lo lodare ali pa non lodarlo — ne hvali ga, non lo lodi — naj ga ne hvali, non lo lodiamo — ne hvalimo ga, non lo lodate — ne hvalite ga, non lo lodino — naj ga ne hvalijo. Nekaj stavkov za vajo:

Raccóntami qualche cosa di nuóvo. Beri: Rakkóntami kuálke kóza di nuóvo. Pomeni: Pripoveduj mi nekaj novega. Razlaga besed: raccontare — pripovedovati, qualche cosa — nekaj (dobesedno neka reč; piše se tudi združeno, in sicer qualcós), nuóvo, nuóva — nov, nova.

Aiútami a portare questa távola nera. Beri: Ajútami a portáre kuéstá távola néra. Pomeni: Pomagaj mi nesti to črno mizo (dobesedno to mizo črno). Razlaga besed: aiutare — pomagati, portare — nesti (Italijani rabijo obliko: aiutare a portare, kar bi bilo dobesedno nekako: pomagati za nesti), questo, questa, ta ta (moško in žensko), la távola — miza, nero, nera — črn, črna.

Življenje Eskimov je polno čudnih navad

Pri Eskimih na Grenlandiji se pogosto pripeti, da posodi mož svojo ženo za nekaj časa drugemu možu. Ne vemo, ali vidijo Eskimi v tej navadi kaj pohujšljivega ali ne.

Če se odpravi Eskim za dalje časa na lov, lahko vzame s seboj ženo. Čez dan se namreč mudi lovec kjerkoli v neskončni ledeni pustinji in ko se vrne v svojo snežno kočjo, zahrepeni po toplem koticu. Seveda uživa rajši tople kakor mrzle jedi, in če mu ni treba samemu skrbeti za krpanje obleke in obutve, mu je seveda tudi bolj ustreženo. Če ne more z njim lastna žena, ki jo morda zadrži doma bolezen ali pa skrb za otroke, si lahko izposodi katerokoli drugo, ki je pripravljena pomagati mu pri gospodinjstvu. Ko vrne izposojeno ženo njenemu možu, mu obiširno pripoveduje, kako je bilo na lovu, in mož ga z velikim zanimanjem posluša.

Žena je pri Eskimih še zmerom sužnja. A vendar se večkrat tudi pri Eskimih pripeti, da pride mož pod ženino copato in ga lah-

ko ovija okrog prsta, kakor se ji hoče.

O zanimivih doživljajih med Eskimi pripoveduje raziskovalec Grenlandije Peter Freuchen. Tako pripoveduje o neki tašči, ki jo je zet kratko malo pustil v ledeni pustinji, češ da bo že prišel ponjo, kadar bo utegnil. Na Freuchenovo vprašanje, zakaj je to storil, je Eskim odgovoril: »No, tašča naj lovi tam ptiče in jih jeseni spet izpusti, če bo preživela poletje.«

Freuchen je iz teh besed spoznal, da se je zet hotel znebiti tašče in je zato sklenil privedi zapuščeno ženo nazaj. Ves dan je hodil, preden jo je našel. Toda žena kar ni mogla razumeti, da se je je nekdo usmili. Ko je pa le spoznala, da pomeni obisk neznanega moža njeno rešitev, je vzkliknila od radosti in zaplesala poskočni ples. Ko sta se s Freuchenom vračala proti eskimskim bivališčem, je neprestano ponavljala: »Zet gotovo ni hotel grdo ravnati z menoj; to misel mu je moral nekdo drugi prišepniti.«

Pred 50 leti je bila vožnja po zraku še dogodek

Bilo je pred 50 leti, ko je v Curihu v Švici skušal dobiti Spelterini skupino ljudi, ki bi se hotela peljati z zrakoplovom. Odhod zrakoplova je bil določen za 26. julija l. 1891. Zrakoplov z imenom »Urania« je že čakal pripravljen na potnike. Gledalcev in opazovalcev je bilo na tisoče. Potnik pa je bil samo eden, in sicer veliki švicarski pisatelj Heer. V zadnjem trenutku sta se omenjenemu pisatelju le še pridružila neki curiški občinski svetnik in neki pariški novinar. Pisatelj Heer je pozneje pripovedoval, da so vsi štirje potniki morali pred vstopom v zrakoplov napisati izjavo, »da gredo v zrak prostovoljno in pri zdravi pameti«. Tako izjavo je od vseh zahtevala policija. Polet je dobro uspel in se je Spelterini istega leta še večkrat dvignil v zrak in je postal najbolj priljubljena oseba v Švici. V zrak se je dvigal skoro iz vseh švicarskih mest. Njegovi potniki so bili v glavnem sportniki in učenjaki. V šestih letih se vzdignil s svojim zrakoplovom nad 150krat in je prevozil 500 potnikov. Pri nobenem poletu se mu ni zgodila niti najmanjša nesreča. Nekajkrat je s svojim zrakoplo-

vom priletel celo v Nemčijo in je večkrat dosegel München.

Heer nadalje pripoveduje, da je bila »Urania« velikanska krogla, 17 m visoka in 15 m široka s 1500 kubičnimi metri plina. Včasih se je dvignila do 4400 metrov visoko. Pri nekem pristanku je »Urania« obtičala v velikem orehu na nemškem ozemlju. Nikjer ni bilo žive duše, samo od nekod se je pojavil orožnik na konju in je potnike v krogli najprej vprašal, ali prihajajo iz Švice in ali imajo kaj blaga, ki je podvrženo carini. Potniki so razumeli orožnikovo vestnost in izvrševanju službe, toda vsi so ga enodušno najprej naprosili, naj zagradi hitro za vrvi in pokliče ljudi, da bi veter ne odnesel krogle spet dalje. Okoliške žanjsice in žanjsi so res kmalu prihitali in so si radovedno ogledovali čudno prikazen, potnike pa rešili iz neprijetnega položaja. Tedaj je »Urania« prevozila 100 km dolgo pot v dveh urah.

Tako je bilo še pred 50 leti, danes pa imamo že drugačna letala in se človek komaj še ozre v zrak, kadar leti jekleni tič mimo.

Največje celinsko morje se počasi, a stalno suši

Na južnem ozemlju med Evropo in Azijo se dogaja velikanska naravna sprememba. Kaspiško morje, ki je s svojimi 439.000 kvadratnimi kilometri največje celinsko morje na svetu, se počasi suši. Že pred davnim časom so ugotovili, da njegova gladina od leta do leta pada, vendar takrat še niso mislili na to, da bi se to morje nekoč čisto posušilo. Zdaj pa se lahko z gotovostjo reče, da bo to morje nekega dne čisto izginilo.

Staro obrežje Kaspiškega morja nam dokazuje, da je bila njegova gladina nekoč dosti višja kakor običajna morska gladina sploh. Danes pa je 30 m pod morsko gladino in iz tega lahko sklepamo, da se je v stoletjih znižala za več kakor 90 m. V zadnjih sto letih se je zniževala posebno hitro. Od

l. 1840. do današnjega dne je padla po nekih računih za 15 m. To je silen padec, ki mu ne poznamo primera.

Najbolj čudno pa je pri tem to, da se steka v Kaspiško morje 300 velikih in manjših rek, med njimi Volga, največja evropska reka, a navzlic temu te velikanske vodne množine ne morejo ustaviti počasnega, toda neprestanega padanja Kaspiškega morja. Letošnje pomladne poplave so njegovo gladino povišale sicer za štiri metre, toda to je bilo le začasno, kajti v vročem letnem času se je znižala gladina za več kakor sedem metrov. Strokovnjaki računajo, da bo v letošnji zimi Kaspiško morje doseglo svoje najnižje vodno stanje, odkar obstoji to morje.

Divje ljudstvo, čigar govorica je podobna živalskim glasovom

V južnoameriški republiki Paragvaju so še skoro neraziskani pragozdovi, katerih razsežnost je velikanska. V teh pragozdovih živi med drugimi tudi ljudstvo, o katerem bi lahko rekli, da se res komaj razlikuje od opice. So to Gvajaki.

Gvajaki hodijo čisto goli, ker se jim še sanja ne, da bi se na kakršenkoli način oblačili. To divje ljudstvo ne pozna ne poglavarjev in ne duhovnikov. Razen nekake kame-nite sekire in preprostega loka ne pozna drugega orodja in orožja. Z loki hodijo na lov in z njimi tudi ribe lovijo, ker nimajo pojma o trnkah in ribiških mrežah. Ogenj si sicer znajo napraviti na preprost način, a se ga strašno bojijo. Zato si le redko kurijo.

Ne znajo si tudi pripraviti večje zaloge živil, temveč žive le od rok v usta. Kadar nimajo lovskega plena ali rib, kar uživajo po večini sirovo, se hranijo z grenkimi pomarančami, ki rasejo v tistih gozdovih, z raznimi jagodami in s črvi, ki jih nabirajo iz

gnilih debel v pragozdu. Enkrat na leto, to je v času nabiranja medu divjih čebel, se opijanijo z neko pijačo in se čisto prepustijo divjemu veselju. Nabrani med pojedjo sproti in v divjem veselju porabijo še ostala živila.

Jezik Gvajakov je prav takšen, kakršen je gvajakiški narod. Podoben je skoro živalskim glasovom. Besed ima prav malo, tako da v tem jeziku ne moreš povedati vse, kar bi rad povedal. Štejejo Gvajaki čisto po svoje, saj začenjajo šteti šele pri dveh, ker enote ne poznajo. Zanimivo je to, da pri njih pomeni nekaj šele dvojica. Ta dvojica sta mož in žena, kar je podlaga za njih štetje. Štejejo pa samo do petih dvojic. Kar je čez to število, Gvajaki ne znajo drugače označiti kakor z mnogo. Učenjaki, ki raziskujejo, odkod se je to zaostalo ljudstvo vzelo, pravijo, da je ta narod nemogoče dvigniti na višjo stopinjo, ker ima od prirode zelo majhno nardarjenost.

Vrsta rib, ki lahko utonejo

V morju žive najrazličnejše in najčudovitejše ribe in druge živali. Nekatere, ki žive v globinah, imajo svojo lastno razsvetlavo, druge so električne, tretje imajo spet čudne ude za lov plena. Toda to vse je še nekako verjetno, skoro neverjetno pa se čuje, da živi v azijskih morjih riba, ki lahko utone.

Ta riba se imenuje rajska riba in je tako ustvarjena, da lahko utone, čeprav živi samo

v morju. To je mogoče zato, ker te vrste rib dihajo s škrgami kakor vse ostale ribe, razen tega pa imajo še dihalo, s katerimi si dovajajo zrak v pljuča nad morsko površino. Od časa do časa mora ta riba skočiti nad vodo in vdihati zrak. Če se pa zgodi, da dalje časa ne more nad vodo, se zaduši v vodi, ker ji zrak, ki ga izloča iz vode in dovaja s škrgami v pljuča, ne zadošča.

Kako so v starih časih plačevali zdravnike

V starodavni Babiloniji je kralj Hamurabi, ki je vladal približno pred 4000 leti, osebno določil, koliko smejo zdravniki računati ljudem, ki se zatečejo k njim po zdravniško pomoč. Za operacijo na očeh je zdravnik za očesne bolezni smel zahtevati po 10 srebrnih šeklov, kakor so v Babiloniji tedaj imenovali svoje srebrnike, toda toliko samo v primeru, če je bil bolnik bogat. Če pa se je prišel operirati zdravniku kak ubožnejši človek, je zadoštovalo, če je za operacijo plačal samo tri srebrnike. To je bilo zelo mnogo, kajti v tistih časih je moral kmet trdo delati ves mesec, če je hotel zaslužiti en sam tak srebrnik. Zdravnik si je z desetimi srebrniki lahko najel za dve leti krasno hišo z vsemi udobnostmi. Zdravniki pa so se v Hamurabijevi državi pri vsaki takšni očesni opera-

ciji tudi potrudili. Če je namreč bolnik, ki se je zatekel k zdravniku, naj ga operira na očesu, po operaciji izgubil vid, je Hamurabi dal dotičnemu zdravniku odrezati desno roko.

Pri Indijcih je bilo nekoč kar v njihovi »sveti knjigi« določeno, koliko so smeli zdravniki računati ljudem. Če je bil bolnik duhovnik, se je zdravnik moral zadovoljiti kar s tem, da ga je dotični duhovnik blagoslovil, toda pri glavarju pokrajine je lahko zato zaprosil za štiri goveda. Če pa je iskala zdravniške pomoči duhovnikova žena, je zdravnik smel zahtevati kot odškodnino kamelo. Glavar je zdravnika plačal s tem, da mu je moral dati konja, glavarjeva žena pa ga je plačala z oslom.

Mnogo bolje se je godilo zdravnikom v starodavnem Rimu. Plinij starejši pripoveduje,

da je tedanji sloviti zdravnik Kvint Stertini zaslužil na leto do 600.000 sestercey. Tudi drugi zdravniki starodavnega Rima so bili dobro plačani in so nekateri med njimi, ki so se posvetili izdelovanju raznih lepotil, sredstev proti pleši in podobnega, v kratkem času zelo obogateli.

V srednjem veku naletimo na neko odredbo, ki jo je izdal Friderik II. Sicilski in ki določa, da imajo ubožni ljudje pravico do brezplačnega zdravljenja. Ostali bolniki pa so morali plačevati v tedanjih bolnišnicah največ po 60 čentezimov na dan. V Franciji so bili za časa Ludvika XIV. zaslužki zdravnikov zelo visoki. Zdravnik Guyon, ki je slovel po svojih operacijah kožnih opeklin, je zaslužil toliko, da si je na svojo vilo lahko postavil tale napis: »Ta vila je bila zgrajena iz treh kamnov.« Trije kamni so pomenili trije računi bolnikov.

Na Kitajskem in Japonskem so in morda tudi še danes plačujejo hišne zdravnike na leto. Kitajci plačujejo zdravnika tedaj, kadar so zdravi in se dobro počutijo, kadar pa zbole, nehajo plačevati. Takšna navada je prav za prav zelo dobra. Zdravnikom je namreč mnogo na tem, da ljudje ne zbole, kajti samo v tem primeru dobe od njih denar.

Zanimivosti

× **Smrt nemškega generala na Kreti.** Iz Berlina poročajo: V bojih za Kreto je 20. maja padel na čelu svojih čet brigadni general Süßmann, poveljnik padalskega oddelka. Nemški general je štel 50 let.

× **Nemcem in Italijanom se v Ameriki go-di krivica.** Iz Rima poročajo: Protiitalijanska in protinemška politika Rooseveltove vlade si je izmislila novo krivico, ki se ne da opravičiti. Zdaj so namreč začeli odpustčati vse uradne nameščence, ki so italijanskega ali nemškega pokolenja, čeprav so rojeni v Združenih državah.

× **Vsa Praga v znamenju črke »V«.** Češki časopis »AZ« piše, da so vse praške ulice okrašene s črko »V«. Ta črka predstavlja zmago; z »V« se namreč začenjajo besede, ki v raznih jezikih pomenijo zmago. V italijanščini se imenuje zmaga »vittoria«, v francoščini »victoire«, v latinščini »victoria« in tudi v angleščini se glasi podobno. S črko »V« so okrašene vse zastave, ki vihrajo po praških ulicah, skoro vse izložbe praških trgovin, številna okna, vozovi cestne železnice in poštni avtomobili. Celo grede po praških parkih so zasajene v znamenju zmagovite črke »V«. Dalje imajo na praških ulicah postavljene zvočnike, ki oddajajo brzozvone znake za črko »V« (tri kratke in en dolg zvočni znak). Na balkonu praške mestne hiše in na palači Narodnega muzeja pa je napis: »Nemška država zmaguje za Evropo na vseh bojiščih«. Zanimivo je, da si to črko »V« lastijo za znamenje svoje zmage tudi Angleži.

× **Bronasti orel Napoleonovega vojščaka najden ob Berezini.** Med boji ob reki Berezini je našel neki nemški vojak v močvirju bronastega orla, ki je služil nekoč za okrassek na municijski torbi in ki fma črki J. N., kar pomeni Jerome Napoleon. To je bil najmlajši brat Napoleona I., ki mu je slavni brat podelil naslov westfalskega kralja. Jerome Napoleon se je udeležil Napoleonovega pohoda v Rusijo s 25.000 vojakmi. Na povratku je eden izmed njegovih vojakov izgubil ali pa vrغل proč torbo z naboji in zdaj je bil najden bronasti orel s te torbe, ki je zelo redek spomin.

× **Največje drevo na svetu** je menda neki iglavec v kalifornijskem narodnem parku. Ta orjak je visok 140 m. Ob vznožju meri deblo 11 m v premeru. Cenijo, da tehta to deblo skoro 80 ton in da ima prostornino 5005 kubičnih metrov. Najdaljša veja je dolga 44 m. Če bi hoteli to drevo prepeljati v kosih, bi potrebovali vlak s 33 vagoni.

× **Sovjetska letala so napadla nemški vlak z ranjenci.** Kakor poročajo iz Berlina so sovjetska letala napadla nemški sanitetni vlak v bližini Minska. Več nemških ranjencev je bilo ubito.

× **Nesreča velikega angleškega potniškega letala.** Na tla je treščilo neko veliko an-

gleško čezmorsko letalo, ki se je dvignilo z nekega angleškega letališča, da se odpelje v Ameriko. Med 22 žrtvami je bil tudi član angleške komisije za nabavke iz Amerike Purvis.

× Nemci niso šli skozi Turčijo v Erzerum. Perzijska vlada je uradno zanikala vesti, razširjene v svet iz indijskega Delhija, da je skupina Nemcev prispela skozi Turčijo v Erzerum. Nihče ne more priti v Perzijo brez rednega potnega lista.

× Porušeno mesto Amiens bodo znova pozidali. Poročilo iz Pariza pravi, da se je napotilo v Amiens, ki je bil za časa nemško-francoskih bojev v juniju l. 1940. porušen. 30 nemških gradbenih inženjerjev z namenom, da bi na kraju samem preučili vse možnosti, kako bi se dalo to zgodovinsko francosko mesto znova pozidati. Pripominjajo, da so ti načrti tudi že odobreni in da se bodo obnovitvena dela začela v kratkem.

× Nevaren val morskih min ob danski obali. Iz Danske poročajo, da se je zaradi silnega morskega viharja približal jutlandski obali nevaren val morskih min. Pravijo, da so jih mornarji polovili že nad sto in jih naredili neškodljive. Vojaška oblastva so zaradi tega nevarnega vala presto plavajočih min odredila, da se morajo vsi ljudje s področja, ki so ga označili za nevarnega, izseliti, da ne bo po nepotrebnem človeških žrtev.

× Jetičnih ljudi je čedalje manj. Pri vseh omikanih narodih je umrljivost zaradi ietike v zadnjih desetletjih zelo padla. Na razpolago so nam številni podatki, iz katerih se vidi, koliko je umrljivost zaradi ietike padla od leta 1911 do 1935. V Italiji jih je leta 1935. umrlo za ietiko že 402 odstotka manj kakor leta 1911. Pri drugih narodih pa se ta padec giblje od 32 do 67 odstotkov. Kar se tiče umrljivosti ljudi zaradi ietike po raznih evropskih državah je bila ta umrljivost leta 1935 najmanjša na Danskem, kjer je na vsakih 2000 ljudi umrl komaj eden za ietiko.

× Rokavice so nosili že stari narodi. Rokavice nosijo zdaj poleti meščanke in meščani v glavnem zato, ker je to imenitno. V starih časih je bilo drugače. Stari Perzijci so nosili rokavice samo pozimi, stari Grki so jih pa natakali na roke le tedaj, če so opravljali vrtna dela. S tem so si hoteli ohraniti roke lepe in se zavarovati pred morebitno rano. Rokavice so na Grki uporabljali tudi pri kosilu. Gotovo zato, da bi si ne onikli prstov, ki so jim nadomeščali današnje vilice.

× Hotelski vratar je razkrinkal tat. V neki hotel v Varšavi so prišli trije možje, med katerimi sta bila dva pijana, in si najeli skupno sobo. Čez pol ure je stopil mož, ki je bil med njimi trezen, iz sobe in dejal vratarju, da bo za svojega strica in njegovega tovariša v bližnji gostilni naročil večerjo. Ker se je vratarju možak videl sumljiv, je namignil hotelskemu slugi, naj pazi nanj, sam pa je šel v sobo, da bi tam pozvedel, ali ostala moža o večerji kaj veta. Med tem je tretji možak na stopnicah skušal skočiti na dvorišče in pobegniti, sluga pa ga je prijel. Ko so v sobi zbudili oba speča moža, sta v svojo grozo ugotovila, da sta bila okradena. Policista, ki so ga poklicali, je njunega spremljevalca preiskal in jima vrnil ukradene vrednosti, možaka pa je odvedel v zapor.

× Lotosov cvet ne mara vlage. Lotosov cvet, s katerim se ponaša Indija, ima zmerom suhe liste. Če pa pride nanje vlaga, se deževnih kapljic otrese približno tako kakor človek ali žival. Ob deževju se na cvetu napravijo posebne cevke, ki sprejemajo vase deževne kapljice. Ko se cevke napolnijo z vodo, se cvet strese in zlije vso nabrano vodo iz cevk in postane spet suh.

× Zet toži tasta, ki je dal zaušnico svoji hčeri, odnosno njegovi ženi. Težavno je vprašanje, s katerim si belijo glave madžarski sodniki. Peter Andrasi toži tasta Mihaela Baloga, ker je ta dal zaušnico njegovi ženi, in zahteva odškodnino 30.000 pengov. Dogodek se je odigral takole: Balogov zet Andrasi je moral po opravih na pot. Njegova žena je med tem naprosila svojega očeta, da bi jo spremljal na ples. Oče je prošnji svoje hčerke ugodil in jo je res spremljal na plesišče. Hči se je imenitno zabavala, oče pa dolgočasil, ker ni bil plesalec. Opolnoči je zato pozval hčer, da jo bo spremljal domov. Pa ga je še znala pregovoriti in je ostal na plesišču še nekaj časa. Nato je pa bilo njegovo dolgočasje že premočno in tudi spanec se ga je loteval. Očtro je poklical k sebi hčer in zahteval, da se takoj pripravi za pot domov. Hčerka se je

branila in je hotela oditi nazaj med svoje tovarišice. To je njenega očeta tako razjezilo, da je svoji poročeni hčeri primazal v plesni dvorani krepko zaušnico. Žena je planila v jok, nato se je pa hitro izgubila domov. Toda kljub vsej sramoti je žena hotela neprijetno zgodbo zamolčati svojemu možu, ker se je bala spora med njim in očetom. Andrasi so pa nanjo opozorili njegovi prijatelji. Takoj nato je Andrasi vložil tožbo proti svojemu tastu, v katerem ga obtožuje, da je z zaušnico škodoval ženinemu dobremu imenu in da sploh ni imel pravice več položiti roko nanjo. Balog je po svojem odvetniku ponujal najrazličnejše poravnave, pri katerih je samo izključeval denar. Zet Andrasi je pa ostal trdovraten pri svojem odškodninskem zahtevku in je zdaj razprava še zmerom v teku pred sodiščem v Stropkovu.

Lahkomiselni sinovi milijonarjev v šoli za razbojnike

V Kaliforniji je policija zaprla mlajšega človeka, ki je stal pred neko vilo z revolverjem v roki in s ponarejeno brado. Ker mu pa ni dokazala nobenega zločina in je bil mladenič razen tega še sin uglednega milijonarja, ga je izpustila. Kljub temu je pa policija sumila, da z mladim človekom nekaj ni v redu, zato ga je stalno zasledoval policijski uradnik v civilu. Ta je kmalu lahko ugotovil, da je milijonarjev sin šel vsako noč v neko vilo izven mesta in v njej vedno prebil po več ur.

Na podlagi poročila tega policijskega uradnika je policija vdrla v omenjeno vilo in je

za veliko mizo zalotila 28 dečkov, ki so bili vsi sinovi milijonarjev. Pred seboj na mizi so imeli revolverje, ponarejene brade in razno vlomilsko orodje. Pri zaslišanju so izpovedali, da so imeli v vili vsako noč šolo za ropanje in vlome. Učil jih je pravi strokovnjak.

To so dečki delali samo iz dolgočasje, kar so pozneje tudi ugotovili. Toda strokovnjak je lahkomiselnost milijonarjevih sinov temeljito izkoristil, ker je od njih izvedel za vse podrobnosti stanovanj njihovih staršev, pri katerih je nato z največjim uspehom izvajal svojo prakso.

Nepregledni roji mravelj so padli na Berlin

V sredo preteklega tedna so središče Berlina zagrnile milijarde zares nadležnih polletnih gostov. Milijoni in milijoni krilatih mravelj so se pojavili z vseh strani in vdirali v hiše, se vsedali na ljudi ter jim lezli v ušesa, nosnice in žepe. Postal so prava egiptovska nadlega. Čudni napad, ki ga je Berlin tudi že prej včasih doživel, je nastal spriču tako znanega poročnega potovanja mravelj. Znano je, da so samci opremljeni s

krili. Ko samci samice oplode, pomro, samice pa si poiščejo primerne zavetje, da leže jajčka.

Množice mravelj, ki so tokrat priletele v Berlin, so bile naravnost nepregledne, ker je bilo po cestah na kilometre daleč opaziti nešteto sledov pobojenih in pobitih mravelj. Posebno hudo je bila prizadeta Friedrichova cesta v strogem središču Berlina.

Če mati hodi pozno spat, tudi novorojenček pozno zaspi

Na podlagi dolgotrajnih opazovanj in preučevanj je neki švicarski zdravnik prišel do zaključka, da novorojenčki takšnih mater, ki navadno delajo pozno v noč, zvečer prav tako dolgo časa ne zaspe, medtem ko imajo novorojenčki ostalih mater že nekaj ur sladkega spanja za seboj. Na drugi strani pa se majhni otroci nekovskih žen, katere dostikrat vstajajo že ob dveh zjutraj, tudi prebude ob isti uri.

Verjetno je, izvaja švicarski zdravnik, da se telesce še nerojenega otroka nekako pri- vadi na spanec in na budno stanje svoje matere. V resnici novorojenčki, katerih matere so za časa nosečnosti prečule mnogo noči, dostikrat podedujejo to lastnost, da ponoči zelo nemirno spe. Da njihova nemirnost ni morda izrodek domišljije, češ da je to zato, ker so njihove matere, ki jih doje, nemirne, je dokaz v tem, da se isti pojav dogaja tudi v primerih, kadar novorojenčki ni-

so doma pri materah, temveč kie v otroških zavetiščih, kjer jih umetno dojijo.

SAMO DOMIŠLJA SI

Gost: »Gospod natak, prejšni teden ste mi postregli z boljšo piško kakor danes.«

Natak: »To si samo domišljate. Takrat ste dobili prvo polovico iste živali...«

SLUŽKINJI JE ODPOVEDALA

Žena: »Služkinji sem odpovedala.«

Profesor: »Zakaj pa?«

Žena: »Ker si je zlomila prst.«

Profesor: »To pa vendar ne gre.«

Žena: »Saj si mi rekel, da ji moram takoj odpovedati, če še kaj zlomi ali ubije...«

PREVIDNOST

Gašper: »Ti si pa res zgleden zakonec. Kar dvakrat dnevno pišeš ženi.«

Boltežar: »Veš, rekla mi je, da se takoj vrne z letovišča, če ji ne bom vsak dan pisal. Ker se lahko zgodi, da se eno pismo izgubi, ji pišem po dvakrat...«

Obnovite naročnino!